

**Skupština Crne Gore
Parlamentarni institut
Istraživački centar**

Istraživački rad:

**Komparativni pregled zakonskih rješenja pojedinih elemenata poreza na dodatu vrijednost
u nekoliko zemalja regiona**

Podgorica, maj 2015. godine

Broj: 7/2015

Klas. br: 00-52/15-

Datum: maj 2015. godine

Pripremio: Istraživački centar – Parlamentarni institut

**Stavovi izrečeni u tekstu ne predstavljaju zvaničan stav Skupštine Crne Gore.*

*** Svi pojmovi upotrijebljeni u istraživačkom radu u muškom gramatičkom rodu obuhvataju muški i ženski rod lica na koja se odnose.*

Sadržaj

UVOD	4
1. GLAVNI NALAZI ISTRAŽIVANJA.....	6
2. PREDMET OPOREZIVANJA I PORESKI OBVEZNIK	9
3. PORESKA OSNOVICA	13
4. VISINA STOPE POREZA NA DODATU VRIJEDNOST	17
5. OSLOBOĐENJA OD PLAĆANJA POREZA NA DODATU VRIJEDNOST	20
6. POVRAĆAJ POREZA NA DODATU VRIJEDNOST	33
7. POSEBNI POSTUPCI OPOREZIVANJA.....	37
8. PORESKI PREKRŠAJI I KAZNE.....	41
IZVORI INFORMACIJA	45

UVOD

„Porez na dodatu vrijednost (PDV) primjenjuje se više od četiri decenije pa ne predstavlja novinu ni u teoriji ni u praksi. Zahvaljujući praktičnim prednostima primjenjuje se u zemljama različitih nivoa privredne razvijenosti. Naime, uveden je i primjenjuje se u blizu 130 zemalja i postao je najpopularniji oblik oporezivanja prometa proizvoda i usluga. Štaviše, primjenjuju ga sve članice Organizacije za ekonomsku saradnju i razvoj (OECD), osim Sjedinjenih Američkih Država, a ustanovljen je i kao porez Evropske zajednice, čime je postao jedan od uslova za pristupanje Uniji.

Porez na dodatu vrijednost danas predstavlja najrasprostranjeniji i najznačajniji oblik opšteg poreza na promet u svijetu. Dok je sredinom šezdesetih godina XX vijeka postojao samo u Francuskoj, na početku XXI vijeka imaju ga u svojim poreskim sistemima sve evropske zemlje i brojne zemlje Azije, Afrike i Južne, Sjeverne i Centralne Amerike. Krajem šezdesetih godina XX vijeka, PDV je bio dočekivan sa podozrenjem, kako od strane vlada tako i u poslovnim i akademskim krugovima, u smislu da je previše komplikovan, da će administrativni troškovi naplate biti previše visoki i da može imati izražen inflatorni učinak, što danas više nije slučaj.”¹

Porez na dodatu vrijednost predstavlja oblik poreza koji se plaća u svim fazama prometa proizvoda, odnosno porez na potrošnju. Zapravo, suština je u tome da porez plaćen u prethodnoj fazi ne ulazi u poresku osnovicu u narednoj fazi oporezivanja prometa. U tom smislu, oporezuje se samo dodata vrijednost proizvoda.²

U kontekstu Evropske unije, značaj uvođenja PDV prepoznat je još 1967. godine kada je Evropska zajednica I direktivom propisala uvođenje poreza na dodatu vrijednost kao obaveznog oblika opšteg poreza na promet u svojim članicama. Kasnije, usvajanjem VI direktive 1977. godine Evropska unija obezbijedila je u velikoj mjeri harmonizaciju poreza na dodatu vrijednost, nakon čega je Direktiva više puta mijenjana i dopunjavanja, kako bi 2006. godine bila potpuno zamijenjena Direktivom 2006/112/EZ³ o zajedničkom sistemu poreza na dodatu vrijednost, koja je posljednji put izmijenjena 2010. godine.⁴ Direktiva 2006/112/EZ, kao jedan od najvažnijih propisa EU u toj oblasti, utvrđuje zajednički sistem poreza na dodatu vrijednost i uređuje čitav niz osnovnih elementa PDV, od definisanja poreskog obveznika i visine stope PDV do oslobođenja od plaćanja PDV i posebnih postupaka oporezivanja.

¹ Radičić Marko, Raičević Božidar, *Javne finansije: teorija i praksa*, Data status, Beograd, 2008, str. 150

² Op. cit, str. 150-153

³ Concil Directive 2006/112/EEC of 28 November 2006 on the common system of value added tax

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CONSLEG:2006L0112:20110101:EN:PDF> (pristupljeno 7. 5. 2015)

⁴ Op. cit, str. 151

Porez na dodatu vrijednost u svojim sistemima imaju i Crna Gora, Bosna i Hercegovina, Hrvatska i Srbija. Hrvatska je sa primjenom sistema poreza na dodatu vrijednost počela 1998. godine, Crna Gora 2003. godine, Srbija 2005. godine, dok je Bosna i Hercegovina PDV uvela 2006. godine.

Cilj ovog istraživačkog rada je predstavljanje zakonskih rješenja u vezi sa sistemom poreza na dodatu vrijednost u Crnoj Gori, Bosni i Hercegovini, Hrvatskoj i Srbiji, *predviđenih zakonom o porezu na dodatu vrijednost*, uključujući predmet oporezivanja, poreskog obveznika, poresku osnovicu, visinu opšte i posebne poreske stope, oslobođenja od plaćanja PDV, povraćaj PDV, posebne postupke oporezivanja za određene kategorije poreskih obveznika, kao i novčane kazne za poreske prekršaje.

1. GLAVNI NALAZI ISTRAŽIVANJA

Pravni osnov za funkcionisanje sistema poreza na dodatu vrijednost u zemljama regiona obuhvaćenim istraživanjem (**Crna Gora, BiH, Hrvatska, Srbija**) predstavlja zakon o porezu na dodatu vrijednost. Pod predmetom oporezivanja kod navedenih zemalja podrazumijeva se promet dobara i usluga koji poreski obveznik obavi u okviru vršenja djelatnosti uz naknadu i uvoz dobara, izuzev Hrvatske u kojoj se, osim toga, predmetom oporezivanja smatra i sticanje dobara unutar Evropske unije koje u zemlji poreski obveznik obavlja uz naknadu. Na sličan način u ovim zemljama definisan je i poreski obveznik, kao lice koje samostalno obavlja privrednu djelatnost u zemlji i za svoj račun vrši uvoz proizvoda. Državni organi i organi lokalne samouprave, te druga javno-pravna tijela ne smatraju se poreskim obveznicima u skladu sa zakonodavstvom o porezu na dodatu vrijednost.

Što se tiče poreske osnovice, zakoni o porezu na dodatu vrijednost Crne Gore, BiH, Hrvatske i Srbije sadrže slična rješenja u vezi sa poreskom osnovicom kod prometa dobara i usluga, poreskom osnovicom kod uvoza dobara, izmjenom poreske osnovice, te u slučaju obračunavanja vrijednosti poreske osnovice predstavljene u stranoj valuti. U **Hrvatskoj** je predviđena poreska osnovica kod sticanja dobara unutar Evropske unije, a u **Crnoj Gori** poreska osnovica kod prodaje imovine.

Visina poreske stope, opšte i posebne, razlikuje se među zemljama.⁵ U cilju bolje uporedivosti podataka u vezi sa visinom opšte i posebne poreske stope, u istraživačkom radu, osim za navedene zemlje, predstavljene su i stope PDV u Sloveniji i Makedoniji. **Hrvatska** ima najvišu opštu stopu PDV od 25%, dok je najniža stopa PDV u **Bosni i Hercegovini**, 17%. Za **Bosnu i Hercegovinu** je specifično to što se primjenjuje jedinstvena poreska stopa, što je osim Danske⁶, čini jedinom evropskom zemljom u kojoj se ne primjenjuje posebna poreska stopa. Opšta poreska stopa PDV u **Sloveniji** iznosi 22%, u **Srbiji** 20%, **Crnoj Gori** 19%, a u **Makedoniji** 18%. U pogledu posebne stope PDV izdvaja se **Hrvatska**, u kojoj se primjenjuju dvije snižene poreske stope i to stopa od 5% i stopa od 13%. Poreskom reformom i izmjenama hrvatskog Zakona o PDV, od januara 2013. godine u Hrvatskoj je započela primjena snižene stope od 5% na određena dobra i usluge, umjesto dotadašnje nulte stope.⁷ Posebna poreska stopa u **Makedoniji** iznosi 5%, u **Crnoj Gori** 7%, u **Sloveniji** 9,5%, a u **Srbiji** 10%. U Srbiji je prilikom posljednje izmjene Zakona o PDV iz 2013. godine, povećana posebna stopa PDV

⁵ Prema odredbama Direktive 2006/112/EZ o o zajedničkom sistemu poreza na dodatu vrijednost, države članice primjenjuju opštu stopu PDV, koju utvrđuju kao postotak oporezivog iznosa i koja je jednaka i za promet dobara i promet usluga, pri čemu ne može iznositi manje od 15%. (čl. 96 i 97 Direktive) Osim toga, države članice mogu primjenjivati jednu ili dvije snižene stope, pri čemu se snižene stope utvrđuju se kao postotak oporezivog iznosa, koji ne može biti manji od 5 %. (čl. 98 i 99)

⁶ Radičić M, Raičević B, op.cit, str. 100

⁷ Obrazloženje Predloga Zakona o porezu na dodanu vrijednost, januar 2013. godine <http://www.mfin.hr/adminmax/docs/Prijedlog%20Zakona%200%20PDV-u%204.01.2013.OBJAVA.pdf> (pristupljeno 7. 5. 2015)

sa 8% na 10%, što je, prema obrazloženju predlagača zakona, između ostalog, imalo za cilj smanjenje budžetskog deficita države.⁸ Osim u Crnoj Gori, nulta stopa primjenjuje se u Bosni i Hercegovini prilikom izvoza dobara, kao jedna vrsta oslobođenja od plaćanja PDV.

Po posebnoj stopi u **Crnoj Gori, BiH, Hrvatskoj i Srbiji** uglavnom se oporezuju hrana i proizvodi namijenjeni zdravstvenoj zaštiti, voda za piće (izuzev flaširane), udžbenici i nastavna sredstva, dnevna štampa, usluge smještaja u hotelima, motelima i odmaralištima i sl. U **Hrvatskoj** se, osim usluga smještaja u hotelima, ili objektima slične namjene po posebnoj stopi od 13% oporezuje i smještaj u plovnim objektima nautičkog turizma. U **Srbiji** se od 1. januara 2014. godine, promet i uvoz personalnih računara i računarskih komponenti oporezuju po opštoj stopi PDV od 20%, umjesto dotadašnje primjene posebne stope na promet i uvoz tih proizvoda⁹.

U pogledu oslobođenja od plaćanja poreza na dodatu vrijednost, zakonodavstvo u oblasti PDV u Crnoj Gori, BiH, Hrvatskoj i Srbiji predviđa niz poreskih oslobođenja, između ostalog, oslobođenja u slučaju određenih djelatnosti od javnog interesa, finansijskih i novčanih usluga, kod uvoza i sl. Osim oslobođenja od plaćanja PDV, u svakoj od navedenih zemalja predviđeni su posebni postupci oporezivanja za određene kategorije poreskih obveznika, i to: za mala preduzeća, usluge turističkih agencija, upotrebljavane proizvode, umjetničke predmete i antikvitete, promet dobara na javnoj aukciji (**Crna Gora, BiH, Hrvatska, Srbija**), te poljoprivrednike (**Crna Gora, BiH, Srbija**). U **Hrvatskoj i Srbiji** primjenjuje se posebni postupak oporezivanja prema naplaćenim potraživanjima, dok u **Hrvatskoj** postoji i poseban postupak oporezivanja investicionog zlata i telekomunikacionih usluga, usluga radiotelevizijskog emitovanja i elektronski obavljenih usluga licima koja nijesu poreski obveznici.

Jedan od elemenata poreza na dodatu vrijednost koji je obuhvaćen ovim uporednim pregledom je povraćaj PDV, pri čemu je u zemljama obuhvaćenim istraživanjem predviđeno nekoliko vrsta povraćaja, poput povraćaja ulaznog PDV, povraćaja poreskim obveznicima koji nemaju sjedište u zemlji, te povraćaja u vezi sa izvozom koji vrše strani putnici i sl. Osim toga, u **Srbiji** je predviđena refundacija PDV, osim kupcu prvog stana, za kupovinu hrane i opreme za bebe, u zavisnosti od godišnjeg neto prihoda roditelja i ukupne imovine.

Za poreske prekršaje u svim zemljama predviđene su novčane kazne u zavisnosti od težine prekršaja, koje plaćaju poreski obveznik i ovlašćeno lice u pravnom licu, pri čemu su za ovlašćena lica u pravnom licu predviđene niže novčane kazne. Na primjer, u **BiH** se propisane kazne povećavaju za 50% svaki put kada je počinilac prekršaja ranije kažnjavao, kada je spriječio nadležne u otkrivanju prekršaja ili kada je prekršaj počinio primjenom sredstava prevare ili kroz uplitanje trećeg lica koje nije zaposleni kod poreskog obveznika.

U nastavku rada predstavljen je uporedni pregled zakonskih rješenja u vezi sa porezom na dodatu vrijednost, odnosno predmetom oporezivanja, poreskim obveznikom, poreskom osnovicom, visinom poreske stope, oslobođenjima od poreza, posebnim programima oporezivanja, povraćajem PDV i novčanim kaznama za poreske prekršaje u Crnoj Gori, BiH, Hrvatskoj i Srbiji. Poglavlja u vezi sa visinom poreske stope i posebnim programima

⁸ Poreska kancelarija Tatić, Beograd, Poreske vesti: „Utvrdjeni su predlozi izmena i dopuna nekoliko poreskih zakona“, 29. 11. 2013, <http://www.pktatic.rs/index.php> (pristupljeno 8. 5. 2015)

⁹ Ibid.

oporezivanja sadrže informacije za Makedoniju i Sloveniju, u cilju bolje uporedivosti zakonskih rješenja u tom dijelu i u skladu sa prirodom prikupljenih podataka.

2. PREDMET OPOREZIVANJA I PORESKI OBVEZNIK

Tabela 2.1: Predmet oporezivanja, poreski obveznik i dužnik i izuzeća od plaćanja PDV

Zemlja	Pravni osnov	Predmet oporezivanja	Poreski obveznik i poreski dužnik	Izuzeće od plaćanja PDV
Crna Gora	Zakon o porezu na dodatu vrijednost ¹⁰	1. promet proizvoda i promet usluga koje poreski obveznik u okviru obavljanja svoje djelatnosti vrši uz naknadu;* 2. uvoz proizvoda u Crnu Goru.**	Poreski obveznik je svako lice koje na bilo kojem mjestu samostalno obavlja bilo koju poslovnu djelatnost, bez obzira na namjenu ili ishod te djelatnosti. Poreski obveznik je i lice koje povremeno obavlja djelatnost koja se odnosi na isporuku novoizgrađenih građevinskih objekata ili djelova građevinskih objekata. Poreski obveznik je lice koje za svoj račun izvrši uvoz proizvoda, odnosno primi proizvod iz inostranstva, kao i lice za čiji račun se proizvod uvozi. Poreski dužnik PDV je: poreski obveznik koji izvrši promet proizvoda, odnosno usluga, na koji se obračunava i plaća PDV; poreski zastupnik koga imenuje poreski obveznik koji nema sjedište, poslovnu jedinicu, stalno, odnosno uobičajeno prebivalište u Crnoj Gori, ako izvrši promet proizvoda, odnosno usluga u Crnoj Gori. Ako poreski obveznik koji nema sjedište u Crnoj Gori ne imenuje poreskog zastupnika, PDV plaća primalac proizvoda, odnosno usluga; svako lice, koje na računu ili drugoj ispravi (dokumentu), koji služi kao račun, iskaže PDV koji po ovom zakonu nije smio iskazati; lice koje uvozi proizvode, odnosno primalac proizvoda prilikom uvoza.	Državni organi i organizacije i organi jedinice lokalne samouprave i druga javna pravna tijela u okviru vršenja djelatnosti po osnovu javnih funkcija ne smatraju se poreskim obveznicima, ako se u vezi sa tim djelatnostima naplaćuju porezi, takse, doprinosi i druge dažbine. Političke stranke, sindikati i komore ne smatraju se poreskim obveznicima, ako obavljaju poslove u okviru svog djelokruga, odnosno ovlašćenja. Državni organi i organizacije i organi jedinice lokalne samouprave i druga javna pravna tijela su poreski obveznici, ukoliko vrše promet proizvoda, odnosno usluga koji je prema ovom zakonu oporeziv kod drugih poreskih obveznika.
* <i>Promet proizvoda</i> predstavlja prenos prava raspolaganja pokretnim, odnosno nepokretnim stvarima, Prometom proizvoda smatra se: promet proizvoda obavljen uz naknadu na osnovu propisa državnog organa, odnosno organa lokalne samouprave; prodaja proizvoda po ugovoru na osnovu kojeg se prilikom kupovine, odnosno prodaje tih proizvoda plaća provizija; prodaja proizvoda na osnovu ugovora o zakupu proizvoda na određeno vrijeme, odnosno na osnovu kupoprodajnog ugovora sa odloženim plaćanjem, kojim se određuje da se (u redovnim okolnostima i redovnom protoku događaja) prenos svojine vrši najkasnije prilikom plaćanja (isplate) zadnje rate; prodaja novoizgrađenih objekata i prenos stvarnih prava i udjela na nepokretnostima koji imaocu (vlasniku) daju svojinsko pravo, odnosno pravo posjeda (državine) na nepokretnosti ili dijelu nepokretnosti; raspolaganje poslovnim sredstvima poreskog obveznika od strane drugog lica, uključujući likvidacionog i stečajnog upravnika i staraoca (tutora); promet električne energije, plina i energije za zagrijavanje, zamrzavanje i hlađenje; upotreba proizvoda poreskog obveznika u neposlovne svrhe; razmjena proizvoda. Prometom proizvoda smatra se i sticanje svojinskog prava na proizvode od strane ili za račun države ili lokalne samouprave, na osnovu zakona, kao i oduzimanje svojinskog prava na proizvode od nekog lica na osnovu zakona. Pod <i>prometom usluga</i> podrazumijeva se obavljanje, napuštanje, odnosno dopuštanje svake radnje u okviru obavljanja djelatnosti, a koje ne predstavljaju promet proizvoda. Prometom usluga smatra se i: prenos, ustupanje i korišćenje autorskih prava, patenata, licenci, zaštitnih znakova i drugih imovinskih prava (u daljem tekstu: imovinska prava); promet usluga na osnovu propisa državnog organa, odnosno organa lokalne samouprave; upotreba usluga poreskog obveznika u neposlovne svrhe; razmjena usluga. Kada poreski obveznik, prilikom prometa usluga, radi u svoje ime, a za račun drugog lica, smatra se da te usluge prima i obavlja lično poreski obveznik. ** Uvoz proizvoda je svako unošenje proizvoda u carinsko područje Crne Gore.				

¹⁰ Zakon o porezu na dodatu vrijednost ("Sl. list RCG", br. 65/01 od 31.12.2001, 12/02 od 15.03.2002, 38/02 od 26.07.2002, 72/02 od 31.12.2002, 21/03 od 31.03.2003, 76/05 od 16.12.2005, 04/06 od 27.01.2006 i "Sl. list Crne Gore", br. 16/07 od 27.12.2007, 73/10 od 10.12.2010, 40/11 od 08.08.2011, 29/13 od 22.06.2013, 09/15 od 05.03.2015)

Zemlja	Pravni osnov	Predmet oporezivanja	Poreski obveznik i poreski dužnik	Izuzeće od plaćanja PDV
BiH	Zakon o porezu na dodatu vrijednost ¹¹	1. promet dobara i usluga koje koje poreski obveznik, u okviru obavljanja svojih djelatnosti, izvrši na teritoriji Bosne i Hercegovine uz naknadu;* 2. uvoz dobara u državu.**	Poreski obveznik je svako lice koje samostalno obavlja privrednu djelatnost ¹² ; Plaćanju PDV-a podliježu sljedeća lica: - obveznici koji vrše promet dobrima ili uslugama na koje se obračunava PDV; - poreski zastupnik koga odredi obveznik koji u BiH nema sjedište ni stalnu poslovnu jedinicu, a koji obavlja promet dobara i usluga u BiH; - primalac usluga obavljenih prilikom unapređivanja poslovanja, ako pružalac usluga koji nema sjedište u BiH ne odredi poreskog zastupnika; - svako lice koje u fakturi ili drugom dokumentu koji služi kao faktura iskaže PDV, a koje nije dužno obračunati i uplatiti PDV; - u slučaju uvoza: primalac dobara, odnosno carinski dužnik utvrđen u skladu sa carinskim propisima; i primalac dobara i usluga u vezi sa izgradnjom nepokretne imovine. Lica koja podliježu plaćanju PDV su: obveznici koji vrše promet dobrima ili uslugama na koje se obračunava PDV; poreski zastupnik koga odredi obveznik koji u BiH nema sjedište ni stalnu poslovnu jedinicu, a koji obavlja promet dobara i usluga u BiH; primalac usluga nabavljenih prilikom unapređivanja poslovanja, ako pružalac usluga koji nema sjedište u BiH ne odredi poreskog zastupnika; svako lice koje u fakturi ili drugom dokumentu koji služi kao faktura iskaže PDV, a koje, u skladu s ovim zakonom, nije dužno obračunati i uplatiti PDV; u slučaju uvoza: primalac dobara, odnosno carinski dužnik utvrđen u skladu sa carinskim propisima; i primalac dobara i usluga povezanih sa izgradnjom nepokretne imovine.	Država i njeni organi, entitetski organi, organi Distrikta i lokalne samouprave, kao i pravna lica osnovana s ciljem obavljanja poslova iz djelokruga organa uprave, ne smatraju se obveznicima ako obavljaju promet dobara i usluga u okviru djelatnosti i transakcija u koje ulaze kao organi uprave.
<i>*Promet dobara</i> je prenos prava raspolaganja na stvarima licu koje tim dobrima može raspolagati kao vlasnik. Dobrima se smatraju voda, električna energija, plin, toplotna energija ili slično. Prometom dobara, u smislu ovog zakona, smatra se i: prenos prava raspolaganja na dobrima uz naknadu na osnovu odluke državnog organa, organa lokalne samouprave ili na osnovu zakona; isporuka dobara po ugovoru na osnovu kojeg se plaća provizija pri prodaji ili kupovini dobara; isporuka dobara na osnovu ugovora o iznajmljivanju na određeni period na osnovu kupoprodajnog ugovora sa odloženim plaćanjem kojim je predviđeno da se pravo vlasništva prenosi najkasnije otplatom posljednje rate; prenos prava raspolaganja na novoizgrađenim građevinskim objektima ili ekonomski djeljivim cjelinama u okviru tih objekata; prenos poslovne imovine poreskog obveznika od strane ovlaštenog lica, uključujući likvidatore, stečajne upravnike i nadzornike; upotreba dobara poreskog obveznika u vanposlovne svrhe; razmjena dobara za druga dobra ili usluge. Pod <i>prometom usluga</i> podrazumijevaju se svi poslovi i radnje izvršene u okviru obavljanja privredne djelatnosti, a koji ne čini promet dobara. Prometom usluga smatra se: prenos i ustupanje autorskih prava, patenata, licenci, zaštitnih znakova, kao i drugih imovinskih prava; pružanje usluga uz naknadu na osnovu odluke državnog organa, organa lokalne samouprave ili na osnovu zakona; pružanje usluga koje poreski obveznik bez naknade izvrši u vanposlovne svrhe osnivača, zaposlenih i drugih lica; razmjena usluga za druga dobra ili usluge. **Uvoz dobara je svaki unos dobara u carinsko područje Bosne i Hercegovine. PDV se obračunava na sva dobra koja se uvoze.				

¹¹ Zakon o porezu na dodatu vrijednost „Službeni glasnik BiH” br.9/05, 35/05 i 100/08

<http://www.radius.ba/upload/file/Zakon%20o%20porezu%20na%20dodatu%20vrijednost.pdf> (pristupljeno 21. 4. 2015)

¹² Obveznik je lice u čije ime i za čiji račun se vrši promet dobara, odnosno usluga ili uvoz dobara. Obveznik je i lice koje vrši promet dobara, odnosno usluga ili uvoz dobara u svoje ime, a za račun drugog lica. Svako lice čiji oporezivi promet dobrima ili uslugama i promet dobrima oslobođenim uz kredit u prethodnoj godini prelazi ili je vjerovatno da će preći prag od 25.559 eura dužno je da se registruje kao poreski obveznik. Kada se određuje da li je ili nije pređen prag od 25.559 eura, uzima se u obzir i promet povezanih firmi i ostalih subjekata koji su kroz posjedovanje dionica, ili na bilo koji drugi način, pod zajedničkom neposrednom ili posrednom kontrolom.

Zemlja	Pravni osnov	Predmet oporezivanja	Poreski obveznik i poreski dužnik	Izuzeće od plaćanja PDV
Hrvatska	Zakon o porezu na dodatu vrijednost ¹³	1. isporuku dobara u zemlji uz naknadu koju obavlja poreski obveznik;* 2. obavljanje usluga u zemlji uz naknadu koje obavlja poreski obveznik;** 3. sticanje dobara unutar Evropske unije koje u zemlji obavlja uz naknadu;*** 4. uvoz dobara.****	Poreski obveznik je svako lice koje samostalno obavlja bilo koju privrednu djelatnost bez obzira na svrhu i rezultat obavljanja te djelatnosti. Poreskim obveznikom smatra se i svako lice koje povremeno isporučuje nova prevozna sredstva, koja kupcu otpremi ili preveze prodavac, sam kupac ili drugo lice za njihov račun na područje druge države članice.	Poreskim obveznicima ne smatraju se tijela državne vlasti, tijela državne uprave, tijela i jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, komore te druga tijela sa javnim ovlaštenjima i u slučaju kada prikupljaju takse, naknade i druge dažbine u vezi sa obavljanjem djelatnosti ili transakcija u okviru svog djelokruga ili ovlaštenja. Ako bi obavljanje tih djelatnosti, kao da nijesu poreski obveznici, dovelo do znatnog narušavanja načela tržišne konkurencije kod obavljanja takvih djelatnosti ili transakcija, ta se tijela smatraju poreskim obveznicima u vezi sa tim djelatnostima ili transakcijama.

*Isporuka dobara je prenos prava raspolaganja materijalnom imovinom u svojstvu vlasnika. Materijalnom imovinom smatra se isporuka električne energije, plina, grijanja, hlađenja i slično. Isporukom dobara smatra se: prenos vlasništva nad imovinom uz nadoknadu po nalogu nadležnih državnih tijela ili u njihovo ime ili na osnovu zakona; stvarna predaja dobara na raspolaganje prema ugovoru o iznajmljivanju dobara, odnosno o lizingu na određeno vrijeme ili o prodaji dobara uz odloženo plaćanje, koji predviđa da se vlasništvo nad tim dobrima stiče najkasnije nakon plaćanja posljednje rate; prenos dobara na osnovu ugovora prema kojem se plaća provizija za kupovinu ili prodaju. Isporukom dobara uz naknadu smatra se korišćenje dobara koja čine dio poslovne imovine poreskog obveznika za njegove privatne potrebe ili za privatne potrebe njegovih zaposlenih, ako raspolažu njima bez naknade ili ih koriste u druge svrhe osim za potrebe obavljanja djelatnosti poreskog obveznika, a za ta je dobra ili njihove djelove u potpunosti ili djelimično odbijen pretporez.

**Obavljanje usluga je svaka transakcija koja se ne smatra isporukom dobara. Obavljanjem usluga takođe se smatra: prenos prava; uzdržavanje od neke radnje ili trpljenje neke radnje ili stanja; obavljanje usluga po nalogu nadležnih državnih tijela ili u njihovo ime ili na osnovu zakona. Obavljanjem usluga uz naknadu smatra se: korišćenje dobara koja čine dio poslovne imovine poreskog obveznika za njegove privatne potrebe ili privatne potrebe njegovih zaposlenih ili uopšte u druge svrhe osim za potrebe obavljanja njegove djelatnosti, za koja je u cjelini ili djelimično odbijen pretporez; obavljanje usluga bez naknade od strane poreskog obveznika za njegove privatne potrebe ili privatne potrebe njegovih zaposlenih ili uopšte u druge svrhe osim za potrebe obavljanja njegove djelatnosti. Ako poreski obveznik djelujući u svoje ime, ali za račun druge osobe učestvuje u obavljanju usluga, smatra se da je sam primio i obavio te usluge.

*** Sticanje dobara unutar Evropske unije je sticanje prava raspolaganja pokretnom materijalnom imovinom u svojstvu vlasnika, koju prodavac ili sticalac dobara ili drugo lice za njihov račun otpremi ili preveze sticaocu tih dobara u državu članicu koja nije država članica u kojoj je započelo otpremanje ili prevoz tih dobara. Ako je uvoznik dobara pravno lice koje nije poreski obveznik i izvrši sticanje dobara unutar Evropske unije u drugoj državi članici, ima pravo na povraćaj PDV koji je platio u vezi sa uvozom dobara u zemlju, ako dokaže da je PDV bio obračunat na sticanje dobara unutar Evropske unije u državi članici u kojoj je završeno otpremanje ili prevoz tih dobara. Sticanjem dobara unutar Evropske unije uz naknadu smatra se kada oružane snage države članice Organizacije Sjevernoatlantskog ugovora (NATO) koriste za svoje potrebe ili potrebe pratećeg civilnog osoblja dobra koja nijesu nabavljena u skladu sa opštim pravilima oporezivanja u zemlji, ako pri uvozu tih dobara ne ispunjavaju uslove za oslobođenje od plaćanja PDV. Sticanjem dobara unutar Evropske unije uz naknadu smatra se korišćenje dobara koja je poreski obveznik za potrebe poslovanja ili drugo lice za njegov račun otpremilo ili prevezlo u zemlju iz druge države članice u kojoj su ta dobra proizvedena, izvađena, obrađena, kupljena ili stečena ili u koju ih je poreski obveznik uvezao za potrebe poslovanja.

**** Uvozom dobara smatra se svaki unos dobara u Evropsku uniju koja nijesu u slobodnom prometu na području Evropske unije, u skladu sa carinskim propisima. Osim toga, uvozom dobara smatra se i unos dobara koja su u slobodnom prometu na području Evropske unije, a potiču sa trećih područja koja su dio carinskog područja Evropske unije u skladu sa carinskim propisima.

¹³ Zakon o porezu na dodanu vrijednost, 'Narodne novine', br. 73/13, 148/13, 143/14; Rješenje USRH 99/13, 153/13), redakcijski pročišćeni tekst http://www.porezna-uprava.hr/hr_propisi/layouts/in2.vuk.sp.propisi.intranet/propisi.aspx?id=pro1467 (pristupljeno 21. 4. 2015)

Zemlja	Pravni osnov	Predmet oporezivanja	Poreski obveznik i poreski dužnik	Izuzeće od plaćanja PDV
Srbija	Zakon o porezu na dodatu vrijednost ¹⁴	1. isporuka dobara i pružanje usluga (promet dobara i usluga) koje poreski obveznik izvrši u Republici uz naknadu, u okviru obavljanja djelatnosti;* 2. uvoz dobara u Republiku.**	Poreski obveznik je lice koje samostalno obavlja promet dobara i usluga, u okviru obavljanja djelatnosti. Obveznik je lice u čije ime i za čiji račun se vrši isporuka dobara ili pružanje usluga. Obveznik je lice koje vrši isporuku dobara, odnosno pružanje usluga u svoje ime, a za račun drugog lica. Poreski dužnik je: poreski obveznik; poreski punomoćnik koga odredi strano lice koje u Republici nema sjedište ni stalnu poslovnu jedinicu, odnosno prebivalište, a koje obavlja promet dobara i usluga u Republici; primalac dobara i usluga, ako strano lice ne odredi poreskog punomoćnika; lice koje u računu ili drugom dokumentu koji služi kao račun (iskazuje PDV, a nije obveznik PDV ili nije izvršilo promet dobara i usluga; lice koje uvozi dobro. Osim toga, poreski dužnik je: primalac dobara ili usluga, obveznik PDV, za promet sekundarnih sirovina i usluga koje su neposredno povezane sa tim dobrima, izvršen od strane drugog obveznika PDV; primalac dobara, obveznik PDV, za promet građevinskih objekata i ekonomski djeljivih cjelina u okviru tih objekata, uključujući i vlasničke udjele na tim dobrima, izvršen od strane drugog obveznika PDV, u slučaju kada je ugovorom na osnovu kojeg se vrši promet tih dobara predviđeno da će se na taj promet obračunati PDV; primalac dobara ili usluga iz oblasti građevinarstva, obveznik PDV, za promet izvršen od strane obveznika PDV, ako je primalac dobara ili usluga investitor i ako je isporučilac dobara ili usluga izvođač radova, u skladu sa zakonom kojim se uređuje planiranje i izgradnja.	Država i njeni organi, organi teritorijalne autonomije i lokalne samouprave, kao i pravna lica osnovana zakonom, odnosno aktom organa države, teritorijalne autonomije ili lokalne samouprave u cilju obavljanja poslova državne uprave ili lokalne samouprave, nijesu obveznici ako obavljaju promet dobara i usluga iz djelokruga organa, odnosno u cilju obavljanja poslova državne uprave ili lokalne samouprave.
<i>*Promet dobara</i> je prenos prava raspolaganja na tjelesnim stvarima licu koje tim dobrima može raspolagati kao vlasnik. Dobrima se smatraju i voda, električna energija, gas i toplotna energija. Prometom dobara smatra se: prenos prava raspolaganja na dobrima uz naknadu na osnovu propisa ili drugog akta državnog organa, organa teritorijalne autonomije ili lokalne samouprave; predaja dobara na osnovu ugovora o prodaji sa odloženim plaćanjem kojim je ugovoreno da se pravo raspolaganja prenosi najkasnije otplatom posljednje rate; predaja dobara na osnovu ugovora o lizingu, odnosno zakupu, zaključenog na određeni period, za pokretne ili nepokretne stvari, kada nijedna od ugovornih strana ne može raskinuti ugovor ako se strane pridržavaju ugovornih obaveza; prenos dobara od strane vlasnika komisionaru i od strane komisionara primaocu; isporuka dobara po ugovoru na osnovu kojeg se plaća provizija pri prodaji; prenos dobara od strane vlasnika konsignateru i od konsignatera primaocu dobara; isporuka dobara proizvedenih ili sastavljenih po nalogu naručioca, od materijala isporučioća, ako se ne radi samo o dodacima ili drugim sporednim materijalima; prenos prava raspolaganja na građevinskim objektima ili ekonomski djeljivim cjelinama u okviru tih objekata; prenos vlasničkog udjela na građevinskim objektima ili ekonomski djeljivim celinama u okviru tih objekata; razmena dobara za druga dobra ili usluge. Sa prometom dobara uz naknadu izjednačava se: uzimanje dobara koja su dio poslovne imovine poreskog obveznika za lične potrebe osnivača, vlasnika, zaposlenih ili drugih lica; svaki drugi promet dobara bez naknade; iskazani rashod (kalo, rastur, kvar i lom) iznad količine utvrđene aktom koji donosi Vlada. Uzimanje dobara, odnosno svaki drugi navedeni promet dobara smatra se prometom dobara uz naknadu pod uslovom da se PDV obračunat u prethodnoj fazi prometa na ta dobra ili njihove sastavne djelove može odbiti u potpunosti ili srazmjerno, nezavisno od toga da li je ostvareno pravo na odbitak prethodnog poreza. Kod prenosa cjelokupne ili dijela imovine, sa ili bez naknade, ili kao ulog, isporuka svakog dobra u imovini koja se prenosi smatra se posebnim prometom. Pod <i>prometom usluga</i> podrazumijevaju se svi poslovi i radnje u okviru obavljanja djelatnosti koji nijesu promet dobara. Promet usluga je i svako nečinjenje i trpljenje. Prometom usluga smatra se: prenos, ustupanje i davanje na korišćenje autorskih i srodnih prava, patenata, licenci, zaštitnih znakova, kao i drugih prava intelektualne svojine; pružanje usluga uz naknadu na osnovu propisa ili drugog akta državnih organa, organa teritorijalne autonomije ili lokalne samouprave; predaja dobara proizvedenih ili sastavljenih po nalogu naručioca, od materijala naručioca; razmjena usluga za dobra ili usluge; predaja jela i pića za konzumaciju na licu mesta; ustupanje udjela ili prava. Sa prometom usluga uz naknadu izjednačava se: upotreba dobara koja su dio poslovne imovine poreskog obveznika za lične potrebe osnivača, vlasnika, zaposlenih ili drugih lica, odnosno upotreba dobara u neposlovne svrhe poreskog obveznika; pružanje usluga koje poreski obveznik izvrši bez naknade za lične potrebe osnivača, vlasnika, zaposlenih ili drugih lica, odnosno drugo pružanje usluga bez naknade u neposlovne svrhe poreskog obveznika. Upotreba navedenih dobara smatra se prometom usluga uz naknadu pod uslovom da se PDV obračunat u prethodnoj fazi prometa na ta dobra može odbiti u potpunosti ili srazmjerno, nezavisno od toga da li je ostvareno pravo na odbitak prethodnog poreza. Ako se uz uslugu vrši sporedno pružanje usluga ili sporedna isporuka dobara, smatra se da je pružena jedna usluga. Kod prenosa cjelokupne ili dijela imovine, sa ili bez naknade, ili kao ulog, svaka usluga koja se pruža prenosom imovine smatra se posebnim prometom. **Uvoz je svaki unos dobara u carinsko područje Republike.				

¹⁴ Zakon o porezu na dodatu vrednost „Sl. glasnik RS”, br. 84/2004, 86/2004 - ispr., 61/2005, 61/2007, 93/2012, 108/2013, 6/2014 - usklađeni din. izn., 68/2014 - dr. zakon, 142/2014 i 5/2015 - usklađeni din. izn. http://www.paragrafs.rs/propisi/zakon_o_porezu_na_dodatu_vrednost.html (pristupljeno 21. 4. 2015)

3. PORESKA OSNOVICA

Tabela 3.1: Poreska osnovice kod prometa dobara i usluga i uvoza dobara i izmjena poreske osnovice

Zemlja	Poreska osnovica kod prometa dobara i usluga	Poreska osnovica kod uvoza dobara	Obračun vrijednosti iskazanih u stranim valutama	Izmjena/ispravka poreske osnovice	Napomena
Crna Gora	Osnovica PDV je sve što predstavlja plaćanje (u novcu, u stvarima ili uslugama), koje je poreski obveznik primio ili će primiti od kupca, naručioca ili trećeg lica za izvršeni promet proizvoda, odnosno usluga, uključujući subvencije koje su neposredno povezane sa cijenom takvog prometa, osim PDV.¹⁵ Poreska osnovica u slučaju prometa proizvoda, odnosno usluga kada plaćanje nije izvršeno u novcu ili nije u cjelini izvršeno u novcu, jednaka je tržišnoj vrijednosti proizvoda, odnosno usluga u trenutku izvršenog prometa. Poresku osnovicu prilikom razmjene proizvoda, odnosno usluga, predstavlja vrijednost primljenog proizvoda, odnosno usluge. Poreska osnovica prilikom prometa proizvoda, odnosno usluga, koji izvrši poreski obveznik koji nema sjedište u Crnoj Gori je sve što predstavlja plaćanje koje je ili će primalac proizvoda, odnosno usluge izvršiti isporučiocu. U prometu proizvoda s ciljem upotrebe u neposlovne svrhe i upotrebe proizvoda sopstvene proizvodnje nakon prestanka obavljanja djelatnosti, poreska osnovica je nabavna cijena odgovarajućeg proizvoda, odnosno usluge u koju nijesu uključeni PDV, odnosno cijena proizvoda u vrijeme i mjestu izvršenog prometa, a kod prometa usluga u neposlovne svrhe iznos troškova za izvršene usluge. Ukoliko je iz neposlovnih razloga naknada niža od tržišne vrijednosti ili ako nema naknade, poreska osnovica je tržišna vrijednost proizvoda, odnosno usluge u momentu i mjestu izvršenog prometa.	Osnovica kod uvoza proizvoda je vrijednost proizvoda utvrđena u skladu sa carinskim propisima¹⁶. Prilikom ponovnog uvoza proizvoda koji su bili privremeno izvezeni radi oplemenjivanja, popravke, prerade i dorade, poreska osnovica je vrijednost utvrđena po carinskim propisima.	Ukoliko je vrijednost koja predstavlja osnovu za određivanje poreske osnovice prilikom uvoza proizvoda u drugoj valuti, za preračun te vrijednosti u domaću valutu koristi se kurs određen u skladu sa carinskim propisima za izračunavanje carinske vrijednosti proizvoda. Ukoliko je vrijednost koja je osnova za određivanje poreske osnovice, osim kod uvoza proizvoda, određena u drugoj valuti, za preračun te vrijednosti u domaću valutu koristi se srednji kurs Centralne banke Crne Gore na dan nastanka poreske obaveze.	U slučaju da se poreska osnovica naknadno izmijeni usled povraćaja, popusta ili nemogućnosti plaćanja, poreski obveznik koji je izvršio promet proizvoda, odnosno usluga može ispraviti, odnosno umanjiti iznos PDV, ako poreski obveznik za koga se obavlja promet proizvoda, odnosno usluga, ispravi (umanji) odbitak ulaznog PDV i ako o tome u pisanoj formi pismeno obavijesti isporučioca tih proizvoda, odnosno usluga. Ako se izmijeni iznos PDV obračunat prilikom uvoza proizvoda koji je poreski obveznik uračunao kao odbitak ulaznog PDV, odbitak ulaznog PDV se može ispraviti za nastalu razliku na osnovu rješenja carinskog organa. Ispravka poreske osnovice može se vršiti samo u obračunskom periodu u kojem je došlo do promjene poreske osnovice. Ako se prenosi pravo koje se odnosi na posjedovanje založnice, tada je poreska osnovica cijena uvećana za razliku do tržišne vrijednosti.	Poreska osnovica kod prodaje imovine - ukoliko se neko preduzeće ili pogon u potpunosti prenese, tada je osnovica pojedinačna naknada za svaki preneseni predmet, s tim da zbir svih tih pojedinačnih naknada čini ukupnu naknadu za to preduzeće ili pogon umanjenu za vrijednost nekretnina koje se oporezuju po posebnom zakonu. Preuzeti dugovi se ne odbijaju od osnovice. Ako obračunati PDV pri kupovini preduzeća ili pogona kupac u potpunosti može odbiti kao ulazni porez, tada se ne plaća porez na dodatu vrijednost, a taj se prenos smatra neoporezivim. Poreski obveznik može, zbog nemogućnosti naplate, ispraviti (smanjiti) iznos PDV, ako na osnovu pravosnažne sudske odluke o završenom stečajnom postupku ili o uspješno završenom postupku prinudnog poravnjanja ne bude isplaćen, odnosno ne bude isplaćen u cjelini. Na isti način može postupiti poreski obveznik ako dobije pravosnažnu odluku suda o obustavljanju izvršnog postupka, odnosno drugi dokument iz koga se vidi da po završenom postupku nije bio isplaćen, odnosno nije bio isplaćen u cjelini jer je dužnik bio izbrisan iz sudskog registra, odnosno drugih odgovarajućih registara ili evidencija. Ako poreski obveznik naknadno primi uplatu ili djelimičnu uplatu za obavljeni promet proizvoda, odnosno usluga u vezi sa kojim je ostvario ispravku poreske osnovice, dužan je da od primljenog iznosa obračuna PDV.

¹⁵ U poresku osnovicu se uračunavaju akcize i drugi porezi, takse, carine i druge uvozne dažbine, osim PDV, kao i posredni troškovi, kao što su provizije, troškovi ambalažiranja, prevoza i osiguranja, koje isporučilac zaračunava kupcu, odnosno naručiocu usluge. U poresku osnovicu se ne uračunavaju: sniženja cijena i popusti do nabavne vrijednosti, odnosno cijene koštanja odobreni na računu u trenutku izvršenog prometa i iznosi koje poreski obveznik primi od svog naručioca kao povračaj za troškove koje je platio u njegovo ime i za njegov račun i vodi ih u svom knjigovodstvu kao prolazne stavke, pri čemu poreski obveznik mora obezbijediti dokaze o stvarnom iznosu tih izdataka i ne smije odbiti obračunati PDV od tih transakcija.

¹⁶ U poresku osnovicu uračunavaju se: akcize i drugi porezi, takse i druge dažbine koje se plaćaju izvan Crne Gore i prilikom uvoza, osim PDV; posredni troškovi, kao što su provizije, troškovi ambalažiranja, prevoza i osiguranja, koji nastanu prilikom uvoza proizvoda do prvog odredišta u Crnoj Gori. Prvim odredištem se smatra mjesto navedeno u teretnom listu ili drugoj ispravi kojom se roba uvozi u Crnu Goru. Prilikom uvoza proizvoda, iz poreske osnovice se isključuju, ako nijesu već isključeni, sniženja cijena i popust.

Zemlja	Poreska osnovica kod prometa dobara i usluga	Poreska osnovica kod uvoza dobara	Obračun vrijednosti iskazanih u stranim valutama	Izmjena/ispravka poreske osnovice	Napomena
BiH	Poreska osnovica je oporezivi iznos naknade (u novcu, stvarima ili uslugama) koju obveznik primi ili treba da primi za isporučena dobra ili pružene usluge, uključujući subvencije koje su neposredno povezane sa cijenom tih dobara ili usluga, u koju nije uključen PDV. ¹⁷ Ukoliko naknada ili dio naknade nije plaćen u novcu, već u obliku prometa dobara i usluga, osnovicom se smatra tržišna vrijednost tih dobara i usluga u momentu njihove isporuke, u koju nije uključen PDV. Pri razmjeni dobara i usluga, osnovicom se smatra vrijednost dobara ili usluga koje su predmet razmjene. Osnovicu kod prometa dobara i usluga koje izvrši poreski obveznik koji nema uspostavljeno poslovanje u zemlji čini naknada koju je primalac dobara ili usluga platio ili će platiti isporučiocu tih dobara, odnosno davaocu tih usluga koje izvrši promet dobara ili pruži usluge, uključujući i subvencije koje su direktno povezane sa cijenom takvog prometa. U slučaju prometa dobara za neposlovne svrhe i upotrebom ličnih dobara nakon prestanka poslovanja, osnovicom se smatra nabavna cijena tih ili sličnih dobara u momentu prometa, bez PDV. Osnovica za promet usluga u neposlovne svrhe iz člana je iznos naknade za izvršene usluge. Ukoliko je naknada za promet dobara ili usluga manja od tržišne vrijednosti ili ako je promet izvršen bez naknade, osnovica je tržišna vrijednost dobara, odnosno usluga u momentu njihovog prometa, bez PDV. Ukoliko je naknada za promet dobara ili usluga viša od iznosa na koji je poreski obveznik imao pravo, osnovicu čini iznos primljene naknade, u koju nije uključen PDV.	Poreska osnovica kod uvoza dobara u BiH je vrijednost tih dobara utvrđena u skladu sa carinskim propisima. Kod uvoza dobara koje je obveznik privremeno izvezao radi popravke, prerade, dorade ili druge obrade izvan BiH, osnovicu čini vrijednost te popravke, prerade, dorade ili druge obrade. ¹⁸	U slučaju kada je osnovica za uvoz dobara u BiH izražena u stranoj valuti, za obračun te vrijednosti u domaćoj valuti primjenjuju se carinski propisi za obračunavanje carinske vrijednosti koji važe na dan nastanka poreske obaveze. Ukoliko je vrijednost dobara ili usluga izražena u stranoj valuti, za obračun te vrijednosti u domaćoj valuti primjenjuje se srednji devizni kurs Centralne banke BiH koji važi na dan nastanka poreske obaveze.	Ukoliko se osnovica naknadno izmijeni, zbog vraćanja dobara isporučiocu, popusta koji kupac dobije nakon primljenih dobara ili pruženih usluga, ili ako se iznos naknade ne može naplatiti nakon iscrpljivanja svih zakonskih sredstava, obveznik koji je izvršio promet dobara ili usluga može izvršiti ispravku iznosa PDV. Obveznik koji je izvršio promet dobara i usluga može ispraviti iznos PDV samo ako obveznik kome je izvršen promet dobara i usluga izmijeni odbitak ulaznog PDV i pod uslovom da o tome u pisanoj formi obavijesti isporučioca dobara i usluga. Ukoliko se mijenja PDV obračunat i naplaćen na uvoz dobara, koji poreski obveznik uzima u obzir kao odbitak ulaznog poreza, odbitak ulaznog poreza može se ispraviti za razliku koja se javlja, na osnovu carinskih dokumenata ili odluke Uprave za indirektno oporezivanje (UIO). Ukoliko je PDV za uvoz dobara, koji je odbijen kao ulazni porez, povećan, smanjen ili je obveznik oslobođen obaveze plaćanja, obveznik je dužan, na osnovu carinskog dokumenta ili rješenja UIO, ispraviti odbitak ulaznog poreza u skladu s tom izmjenom. Ako se ambalaža na koju je PDV obračunat i plaćen vrati, vrši se ispravka osnovice u periodu u kojem je ambalaža vraćena.	UIO može da odredi norme utvrđivanja osnovice kada se određena vrsta dobara izuzima za privatnu upotrebu i utvrdi standardne vrijednosti za određena dobra koja se izuzimaju za privatnu upotrebu od strane određenih grupa poreskih obveznika.

¹⁷ U osnovicu se uračunavaju: akciza, carina i druge uvozne dažbine, kao i ostali javni prihodi, osim PDV; svi sporedni troškovi koje obveznik obračunava primaocu dobara i usluga (provizije, troškovi pakovanja, prevoza, osiguranja i drugi vanredni troškovi koje isporučilac obračunava kupcu); bilo koji iznosi koji se obračunavaju na povratnu ambalažu; bilo koji troškovi priključivanja, naknade za ugradnju i drugi iznosi koji se obračunavaju kupcu od strane isporučioca dobara ili davaoca usluga kao uslov da se izvrši promet dobara i usluga. U osnovicu nijesu uključeni: popusti i druga umanjenja cijene, koji se primaocu dobara ili usluga daju na fakturi najkasnije u momentu izvršenja prometa dobara ili usluga; iznosi koje obveznik primi od kupca kao naknadu troškova plaćenih u ime i za račun drugog, a koji su u njegovim knjigama knjiženi kao troškovi; iznosi kamata koje je prodavac, odnosno davalac usluga obračunao na iznos koji je kupac dugovao, ako se iz ugovora ili druge dokumentacije o uplatama može utvrditi koji se dio uplata odnosi na kamate.

¹⁸ U osnovicu uračunava se: akciza, carina i druge uvozne dažbine, kao i ostali javni prihodi, osim PDV, kao i svi zavisni troškovi (provizija, troškovi pakovanja, prevoza i osiguranja) koji nastanu nakon uvoza dobara do prvog odredišta u BiH. Prvim odredištem smatra se mjesto koje je navedeno u otpremnici ili drugom dokumentu na osnovu kojeg se dobra uvoze u Bosnu i Hercegovinu. Prilikom uvoza dobara u osnovicu se ne uračunava smanjena cijena i popusti.

Zemlja	Poreska osnovica kod prometa dobara i usluga	Poreska osnovica kod uvoza dobara	Obračun vrijednosti iskazanih u stranim valutama	Izmjena/ispravka poreske osnovice	Napomena
Hrvatska	Poreskom osnovicom smatra se naknada koju čini sve ono što je isporučilac primio ili treba da primi od kupca ili nekog drugog lica, uključujući iznose subvencija koji su direktno povezani sa cijenom isporučenih dobara ili usluga.¹⁹ Poreska osnovica kod prometa dobara koja čine dio poslovne imovine poreskog obveznika za njegove privatne potrebe ili za privatne potrebe njegovih zaposlenih, ili ih koriste u druge svrhe osim za potrebe obavljanja djelatnosti poreskog obveznika, a za ta je dobra ili njihove dijelove u potpunosti ili djelimično odbijen pretporez je nabavna cijena tih ili sličnih dobara, a ako je ta cijena nepoznata, visina troškova utvrđenih u trenutku isporuke. Poreska osnovica za obavljanje usluga bez naknade od strane poreskog obveznika za privatne potrebe ili privatne potrebe njegovih zaposlenih ili u druge svrhe, osim za potrebe obavljanja njegove djelatnosti je ukupni trošak obavljanja usluga. U slučaju premještanja dobara u drugu državu članicu poreska osnovica je nabavna cijena tih ili sličnih dobara, a ako je ta cijena nepoznata, visina troškova utvrđenih u trenutku premještanja dobara. U slučaju prometa dobara i obavljanja usluga licima koje su u porodičnim i drugim bliskim ličnim vezama sa poreskim obveznikom, kao i u slučaju postojanja finansijskih i pravnih veza, uključujući odnose poslodavca i zaposlenih kao i članova njihovih porodica, veza na osnovu članstva, upravljanja ili vlasništva, poreskom osnovicom smatra se tržišna vrijednost dobara i obavljenih usluga ako je: naknada niža od tržišne vrijednosti²⁰, a primalac isporuke nema pravo na odbitak pretporeza u potpunosti, naknada niža od tržišne vrijednosti, a isporučitelj nema pravo na odbitak pretporeza u potpunosti i radi se o isporukama koje su oslobođene PDV, naknada viša od tržišne vrijednosti, a isporučilac nema pravo na odbitak pretporeza u potpunosti.	Ukoliko se neka dobra privremeno izvezu iz Evropske unije te se ponovo uvezu nakon što su van Evropske unije popravljena, obrađena ili prilagođena, dorađena ili prerađena tada se poreska osnovica utvrđuje prema naknadi zaračunatoj za te usluge. U slučaju da takva naknada nije zaračunata, tada se poreska osnovica utvrđuje prema vrijednosti naknade zaračunate za popravku, obradu, prilagođavanje, doradu ili preradu u skladu sa carinskim propisima.	Kada su elementi za utvrđivanje poreske osnovice pri uvozu dobara izraženi u stranoj valuti, kurs se utvrđuje u skladu sa propisima Evropske unije koji uređuju izračunavanje carinske vrijednosti. Kada su elementi za utvrđivanje poreske osnovice, osim pri uvozu dobara, utvrđeni u stranoj valuti, za obračun te vrijednosti u kunama koristi se srednji kurs Hrvatske narodne banke na dan nastanka obaveze obračuna PDV. Nasuprot tome, poreski obveznik može primijeniti kurs koji na dan nastanka obaveze obračuna PDV objavi Evropska centralna banka. Konvertovanje drugih valuta koje nijesu euro vrši se primjenom kursa svake valute na euro.	U slučaju da se poreska osnovica promijeni naknadno zbog povraćaja, različitih vrsta popusta ili nemogućnosti naplate, tada poreski obveznik koji je isporučio dobra ili obavio uslugu može ispraviti iznos PDV ako poreski obveznik kome su isporučena dobra ili obavljene usluge ispravi odbitak pretporeza i o tome u pisanoj formi obavijesti isporučioca.	Poreska osnovica kod sticanja dobara unutar Evropske unije utvrđuje se na isti način kao i poreska osnovica za promet istih dobara u zemlji. U slučaju sticanja dobara unutar Evropske unije, poreska osnovica je nabavna cijena tih ili sličnih dobara ili, ako je ta cijena nepoznata, visina troškova utvrđenih u trenutku isporuke. U poresku osnovicu uključuju se i akcize koje je sticalac dobara koja podliježu akcizama unutar Evropske unije obavezan da plati ili je platio. Ukoliko nakon sticanja dobara unutar Evropske unije sticalac dobara ostvari povraćaj akcize plaćene u državi članici u kojoj je započelo otpremanje ili prevoz tih dobara, poreska osnovica kod sticanja dobara umanjuje se na odgovarajući način.

¹⁹ U poresku osnovicu uračunavaju se iznosi poreza, carina, taksi i sličnih dažbina, osim PDV, te sporedni troškovi kao što su provizije, troškovi pakovanja, prevoza i osiguranja koje isporučilac dobara ili usluga zaračunava kupcu ili primaocu. U poresku osnovicu ne ulaze sniženja cijena, odnosno popusti zbog prijevremenog plaćanja i popusti koji se kupcu odobravaju u trenutku isporuke, kao ni iznosi koje poreski obveznik zaračuna ili primi od kupca kao povraćaj za izdatke koje je platio u njegovo ime i za njegov račun i koje u evidencije unosi kao prolazne stavke. Poreski obveznik mora imati dokaze o iznosu izdataka u vezi sa prolaznim stavkama i ne može odbiti PDV ako je na njih obračunat. U poresku osnovicu ne ulazi trošak povratne ambalaže o kojoj se vodi posebna evidencija.

²⁰ Tržišnom vrijednošću smatra se ukupni iznos koji kupac ili naručilac u trenutku isporuke dobra ili obavljene usluge prema načelu nenarušavanja tržišne konkurencije mora platiti isporučiocu dobara ili pružaocu usluga u zemlji. Ukolikose ne može utvrditi uporediva isporuka dobara ili usluga, tada se tržišnom vrijednošću smatra: a) kada je riječ o dobrima, iznos koji nije niži od nabavne cijene tih ili sličnih dobara ili ako je ta cijena nepoznata, ukupna visina utvrđenih troškova u trenutku isporuke, b) kada je riječ o uslugama, iznos koji nije niži od ukupnih utvrđenih troškova obavljanja usluga koje snosi poreski obveznik.

Zemlja	Poreska osnovica kod prometa dobara i usluga	Poreska osnovica kod uvoza dobara	Obračun vrijednosti iskazanih u stranim valutama	Izmjena/ispravka poreske osnovice	Napomena
Srbija	Poreska osnovica je iznos naknade (u novcu, stvarima ili uslugama) koju obveznik prima ili treba da primi za isporučena dobra ili pružene usluge od primaoca dobara ili usluga ili trećeg lica, uključujući subvencije koje su neposredno povezane sa cijenom tih dobara ili usluga, u koju nije uključen PDV.²¹ Ukoliko se naknada ili dio naknade ne ostvaruju u novcu, već u obliku prometa dobara i usluga, osnovicom se smatra tržišna vrijednost tih dobara i usluga na dan njihove isporuke u koju nije uključen PDV. Kod prometa dobara ili usluga, koje čine ulog u privredno društvo, osnovicom se smatra tržišna vrijednost tih dobara i usluga na dan njihove isporuke u koju nije uključen PDV. Osnovicom kod prometa dobara i prometa usluga bez naknade smatra se nabavna cijena, odnosno cijena koštanja tih ili sličnih dobara ili usluga, u momentu prometa. U oba slučaja PDV se ne uračunava u osnovicu. U slučaju prevoza putnika autobusima, koji vrši lice koje nema mjesto stvarne uprave u zemlji, osnovicu čini prosječna naknada prevoza za svaki pojedinačni prevoz.	Osnovica kod uvoza dobara je vrijednost uvezenog dobra utvrđena po carinskim propisima.²² Kod uvoza dobara, koje je obveznik privremeno izveo radi oplemenjivanja, obrade, dorade ili prerade, opravke ili ugradnje, osnovicu čini naknada koju je obveznik platio ili treba da plati za oplemenjivanje, opravku ili ugradnju, a ako se ta naknada ne plaća, osnovicu čini porast vrijednosti nastao oplemenjivanjem, opravkom ili ugradnjom.	U slučaju kada je naknada za promet dobara i usluga izražena u stranoj valuti, za obračun te vrijednosti u domaćoj valuti primjenjuje se srednji kurs centralne banke, odnosno ugovoreni kurs koji važi na dan nastanka poreske obaveze. Kada je osnovica za uvoz dobara izražena u stranoj valuti, za obračun te vrijednosti u domaćoj valuti primjenjuju se carinski propisi koji utvrđuju carinsku vrijednost, a koji važe na dan nastanka poreske obaveze.	U slučaju da se izmijeni osnovica za promet dobara i usluga koji je oporeziv PDV, obveznik koji je isporučio dobra ili usluge dužan je da iznos PDV, koji duguje po tom osnovu, ispravi u skladu sa izmjenom. Ako se osnovica naknadno izmijeni, odnosno smanji, obveznik koji je izvršio promet dobara i usluga može da izmijeni iznos PDV samo ako obveznik kome je izvršen promet dobara i usluga ispravi odbitak prethodnog PDV i ako o tome u pisanoj formi obavijesti isporučiooca dobara i usluga. Ukoliko je isporuka dobara i usluga izvršena obvezniku koji nema pravo na odbitak prethodnog PDV, odnosno licu koje nije obveznik PDV, obveznik može izvršiti zmjenu ako posjeduje dokument o smanjenju naknade za izvršeni promet dobara i usluga tim licima. Obveznik može da izmijeni osnovicu za iznos naknade koji nije naplaćen samo na osnovu pravnoснаžne odluke suda o zaključenom stečajnom postupku, odnosno na osnovu ovjerenog prepisa zapisnika o sudskom poravnanju. Ako obveznik koji je na ovaj način izmijenio osnovicu primi naknadu ili dio naknade za isporučena dobra i usluge u vezi sa kojima je dozvoljena izmjena osnovice, dužan je da na primljeni iznos naknade obračuna PDV. Izmjena osnovice vrši se u poreskom periodu u kojem je nastupila izmjena. Kada je naknada za promet dobara i usluga izražena u stranoj valuti, povećanje, odnosno smanjenje vrijednosti dinara u odnosu na stranu valutu, ne dovodi do izmjene poreske osnovice.²³	

²¹ U osnovicu se uračunavaju akcize, carina i druge uvozne dažbine, kao i ostali javni prihodi, osim PDV, kao i svi sporedni troškovi koje obveznik zaračunava primaocu dobara i usluga. Osnovica ne sadrži popuste i druga umanjivanja cijene, koji se primaocu dobara ili usluga odobravaju u momentu vršenja prometa dobara ili usluga, te iznose koje obveznik naplaćuje u ime i za račun drugog, ako taj iznos prenosi licu u čije ime i za čiji račun je izvršio naplatu.

²² U osnovicu se uračunava akciza, carina i druge uvozne dažbine, kao i ostali javni prihodi, osim PDV, kao i svi sporedni troškovi koji su nastali do prvog odredišta u zemlji. Prvim odredištem smatra se mjesto koje je naznačeno u otpremnici ili drugom prevoznom dokumentu, a ako nije naznačeno, mjesto prvog pretovara dobara u zemlji.

²³ Pod uslovom da je pri utvrđivanju osnovice i obračunatog PDV i naplati naknade primijenjena ista vrsta kursa dinara iste banke.

4. VISINA STOPE POREZA NA DODATU VRIJEDNOST

Tabela 4.1: Opšta, snižena i nulta stopa PDV

Zemlja	Opšta stopa PDV	Snižena stopa PDV	Nulta stopa
Crna Gora	19%	7%	da
Bosna i Hercegovina	17%	ne postoji	da, na izvoz proizvoda
Hrvatska	25%	5%, 13%	ne
Makedonija	18%	5%	ne
Slovenija	22%	9,5%	ne
Srbija	20%	10%	ne

Grafikon: Visina opšte i snižene stope PDV

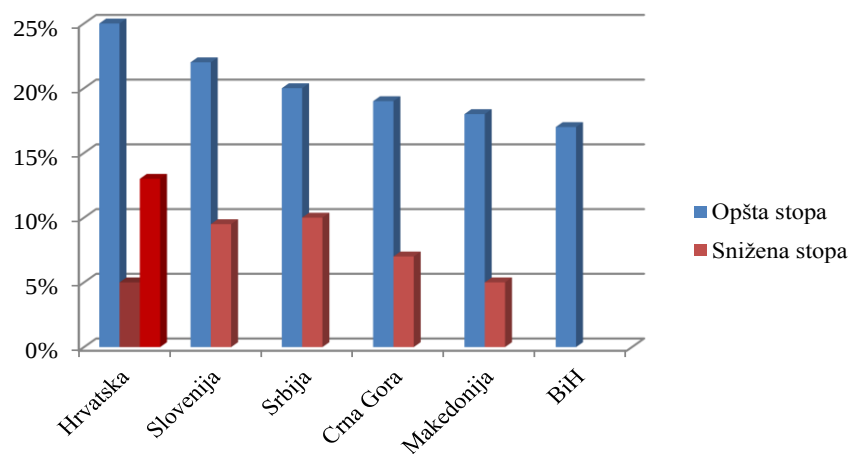

Tabela 4.2: Lista proizvoda i usluga koji se oporezuju po sniženoj stopi PDV

Zemlja	Snižena (posebna) stopa PDV
Crna Gora	PDV se obračunava i plaća po sniženoj stopi od 7% od prometa proizvoda, usluga i uvoza proizvoda, i to: – osnovnih proizvoda za ljudsku ishranu (hljeb, brašno, mlijeko i mliječni proizvodi, hrana za odojčad, mast, ulje, meso i šećer); – lijekova, uključujući i lijekove za upotrebu u veterini, osim lijekova iz člana 25 stav 1 tačka 9 ovog zakona; – ortotičkih i protetičkih sredstava, kao i medicinskih sredstava koja se hirurški ugrađuju u organizam, osim lijekove i medicinska sredstva, određena listom lijekova, odnosno medicinskih sredstava koja se propisuju i izdaju na teret Fonda za zdravstveno osiguranje; – udžbenika i nastavnih sredstava; – knjiga, monografskih i serijskih publikacija; – usluga smještaja u hotelima, motelima, turističkim naseljima, pansionima, kampovima i vilama; – vode za piće, osim flaširane; – dnevne i periodične štampe, osim štampe koja u cjelini ili većim dijelom uključuje reklamne sadržaje; – usluga javnog prevoza putnika i njihovog ličnog prtljaga; – usluga javne higijene; – pogrebnih usluga i proizvoda povezanih sa tim uslugama; – autorskih prava i usluga iz oblasti obrazovanja, književnosti i umjetnosti; – autorskih prava iz oblasti nauke i umjetničkih predmeta, zbirki i antikviteta iz člana 45 ovog zakona; – usluga koje se naplaćuju putem ulaznica za bioskopske i pozorišne predstave, koncerte, muzeje, sajmove, zabavne parkove, izložbe, zooološke vrtove i slične kulturne i sportske priredbe, osim onih za koje je propisano oslobođenje od plaćanja PDV; – usluga upotrebe sportskih objekata u neprofitne svrhe; – servisnih usluga koje se pružaju u marinama; – računarske opreme; – stočne hrane, đubriva, sredstava za zaštitu bilja, sjemena za reprodukciju, sadnog materijala i žive životinje.
	PDV se plaća po stopi od 0 % na: – proizvode koje iz Crne Gore izvozi prodavac, odnosno proizvode koje za njegov račun izvozi drugo lice; – promet usluga, uključujući prevoznike i druge sporedne usluge, osim usluga koje su neposredno povezane sa izvozom, odnosno uvozom proizvoda – proizvode koje iz Crne Gore izvozi kupac, odnosno drugo lice za njegov račun koje nema sjedište u Crnoj Gori, osim proizvoda namijenjenih snabdijevanju privatnih plovila, letilica ili drugih prevoznih sredstava za privatnu upotrebu; – usluge izvršene na proizvodima uvezenim u Crnu Goru i izvezenim od strane lica koje izvrši te usluge ili od strane naručioca, ukoliko nema sjedište, poslovnu jedinicu, odnosno stalno ili uobičajno prebivalište u Crnoj Gori; – promet usluga koje obavljaju zastupnici ili drugi posrednici izvršene u ime i za račun drugog lica, ili usluga izvršenih izvan Crne Gore²⁴; – promet goriva i drugih neophodnih proizvoda koji se koriste za snabdijevanje: plovila namijenjenih za plovību na otvorenom moru, koja obavljaju prevoz putnika uz naknadu, odnosno koja su namijenjena za obavljanje komercijalne i industrijske djelatnosti; plovila za spasavanje i pomoć na moru; vojnih plovila koja napuštaju Crnu Goru čija su odredišta strana pristaništa, odnosno sidrišta; – proizvode i usluge koji se koriste u vezi sa međunarodnim vazdušnim i pomorskim saobraćajem; – proizvode i usluge namijenjene za: službene potrebe diplomatskih i konzularnih predstavništava, službene potrebe međunarodnih organizacija, ako je to predviđeno međunarodnim ugovorom, lične potrebe stranog osoblja, diplomatskih i konzularnih predstavništava, uključujući i članove njihovih porodica, lične potrebe stranog osoblja međunarodnih organizacija, uključujući članove njihovih porodica, ako je to predviđeno međunarodnim ugovorom; – lijekove i medicinska sredstva, određena listom lijekova, odnosno medicinskih sredstava koja se propisuju i izdaju na teret Fonda za zdravstveno osiguranje; – proizvode i usluge koji se koriste za istraživanje naftnih bušotina na otvorenom moru;

²⁴ Oslobođenje se ne odnosi na putujuće agente koji obavljaju usluge u ime i za račun putnika izvan Crne Gore;

Zemlja	Snižena (posebna) stopa PDV
Crna Gora	– isporuku proizvoda i usluga za gradnju i opremanje ugostiteljskog objekta kategorije pet i više zvjezdica, energetskog objekta za proizvodnju električne energije instalisane snage veće od 10 MW i kapaciteta za proizvodnju prehrambenih proizvoda razvrstanih u skladu sa Zakonom o klasifikaciji, djelatnosti čija investiciona vrijednost prelazi 500.000 eura; – isporuke proizvoda u slobodnu zonu, slobodna i carinska skladišta i isporuke proizvoda unutar slobodne zone, slobodnih i carinskih skladišta; – isporuku proizvoda, odnosno usluga kada je međunarodnim sporazumom, odnosno ugovorom o donaciji predviđeno da se iz dobijenih novčanih sredstava neće plaćati troškovi poreza; – isporuku proizvoda, odnosno usluga koja se vrši u skladu sa ugovorom o kreditu, odnosno zajmu, zaključenim između Crne Gore i međunarodne finansijske organizacije, odnosno druge države ili treće strane u kojem se Crna Gora pojavljuje kao garant, u dijelu koji se finansira dobijenim novčanim sredstvima, ako je tim ugovorom predviđeno da se iz dobijenih novčanih sredstava neće plaćati troškovi poreza.
Hrvatska	PDV se obračunava i plaća po sniženoj stopi 5% na isporuke sljedećih dobara i usluga: – sve vrste hljeba; – sve vrste mlijeka (kravlje, ovčje, kozje), koje se stavlja u promet pod istim nazivom u tečnom stanju, svježe, pasterizovano, homogenizovano, kondenzovano (osim kisjelog mlijeka, jogurta, kefira, čokoladnog mlijeka i drugih mliječnih proizvoda), zamjene za majčino mlijeko; – knjige stručnog, naučnog, umjetničkog, kulturnog i obrazovnog sadržaja, udžbenike za pedagoški odgoj i obrazovanje, za osnovnoškolsko, srednjoškolsko i visokoškolsko obrazovanje, u svim fizičkim oblicima; – lijekove koji se izdaju na ljekarski recept i koji imaju odobrenje nadležnog tijela za lijekove i medicinske proizvode, medicinsku opremu, pomagala i druge sprave koje se koriste za ublažavanje liječenja invalidnosti isključivo za ličnu upotrebu invalida propisane Pravilnikom o ortopedskim i drugim pomagalima Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje; – bioskopske ulaznice; – novine novinskog izdavača koji ima statut medija, štampane na papiru koje izlaze dnevno, osim onih koje u cijelini ili većim dijelom sadrže oglase ili služe oglašavanju; – naučne časopise. PDV se obračunava i plaća po sniženoj stopi 13% na isporuke sljedećih dobara i usluga: – usluge smještaja ili smještaja sa doručkom, polupansiona ili punog pansiona u hotelima ili objektima slične namjene, uključujući smještaj za vrijeme odmora, iznajmljivanje prostora u kampovima za odmor ili u mjestima određenima za kampovanje, kao i smještaj u plovnim objektima nautičkog turizma; – usluge pripremanja hrane i obavljanje usluga prehrane u ugostiteljskim objektima, pripremanje i usluživanje bezalkoholnih pića i napitaka, vina i piva u tim objektima; – novine i časopise novinskog izdavača koji ima statut medija te novine i časopise izdavača za koje ne postoji obaveza donošenja statuta medija prema posebnom propisu, štampane na papiru koji izlaze periodično, osim onih koji u cijelini ili većim dijelom sadrže oglase ili služe oglašavanju; – jestiva ulja i masti, biljnog i životinjskog porijekla; – dječju hranu i prerađenu hranu na bazi žitarica za odojčad i malu djecu; – isporuku vode, osim vode koja se stavlja na tržište u bocama ili u drugoj ambalaži; – bijeli šećer od trske i šećerne repe koji se na tržište stavlja u kristalnom obliku; – ulaznice za koncerte.
Srbija	Po sniženoj stopi PDV od 10% oporezuje se promet dobara i usluga ili uvoz dobara, i to: – hljeba i drugih pekarskih proizvoda, mlijeka i mliječnih proizvoda, brašna, šećera, jestivog ulja od suncokreta, kukuruza, uljane repice, soje i masline, jestive masnoće životinjskog i biljnog porijekla i meda; – svježeg, rashlađenog i smrznutog voća, povrća, mesa, uključujući i iznutrice i druge klanične proizvode, ribe i jaja; – žitarica, suncokreta, soje, šećerne repe i uljane repice; – lijekova, uključujući i lijekove za upotrebu u veterini; – ortotičkih i protetičkih sredstava, kao i medicinskih sredstava - proizvoda koji se hirurški ugrađuju u organizam; – materijala za dijalizu; – đubriva, sredstava za zaštitu bilja, sjemena za reprodukciju, sadnog materijala, komposta sa micelijumom, kompletne krmne smješe za ishranu stoke i žive stoke; – udžbenika i nastavnih sredstava; – dnevnih novina;

Zemlja	Snižena (posebna) stopa PDV
Srbija	– monografskih i serijskih publikacija; – drveta za grijev; – usluga smještaja u hotelima, motelima, odmaralištima, domovima i kampovima; – usluge koje se naplaćuju putem ulaznica za bioskopske i pozorišne predstave, sajmove, cirkuse, zabavne parkove, koncerte (muzičke događaje), izložbe, sportske događaje, muzeje i galerije, botaničke bašte i zoološke vrtove, ako promet tih usluga nije oslobođen PDV; – prirodnog gasa; – toplotne energije za potrebe grijanja; – prenos prava raspolaganja na stambenim objektima, ekonomski djeljivim celinama u okviru tih objekata, kao i vlasničkim udjelima na tim dobrima; – usluge koje prethode isporuci vode za piće vodovodnom mrežom, kao i vode za piće, osim flaširanje; – prečišćavanja i odvođenja atmosferskih i otpadnih voda; – upravljanje komunalnim otpadom; – održavanje čistoće na površinama javne namjene; – održavanje javnih zelenih površina i priobalja; – prevoz putnika u gradskom i prigradskom saobraćaju; – upravljanje grobljima i pogrebne usluge.

5. OSLOBOĐENJA OD PLAĆANJA POREZA NA DODATU VRIJEDNOST

U ovom poglavlju predstavljena su oslobođenja od plaćanja PDV-a za Crnu Goru, Bosnu i Hercegovinu, Hrvatsku i Srbiju.

Oslobođenja od plaćanja PDV-a u **Bosni i Hercegovini** razvrstana su u nekoliko grupa:

- *djelatnosti u javnom interesu* – u tom kontekstu, od plaćanja PDV oslobođene su: javne poštanske usluge, osim telekomunikacionih usluga; medicinske usluge i usluge zdravstvene zaštite, uključujući davanje ljudskih organa, krvi i mlijeka, koje se vrše u skladu sa zakonom kojim se reguliše oblast zdravstvene zaštite i usluge koje pružaju stomatolozi, zubni tehničari i protetičari; usluge socijalnog osiguranja, kao i promet dobara u vezi sa njima, pod uslovom da se vrše u skladu sa propisima kojima je regulisana oblast socijalnog osiguranja; usluge obrazovanja (predškolsko, osnovno, srednje, više i visoko), kao i promet dobara i usluga u vezi sa njima, pod uslovom da se vrše u skladu s propisima kojima je regulisana ta oblast; usluge u oblasti sporta i fizičkog vaspitanja, a koje pojedincima pružaju lica čija djelatnost nije usmjerena ka sticanju dobiti; usluge lica koje angažuju vjerske organizacije ili filozofska udruženja za obavljanje djelatnosti u vezi sa medicinskim uslugama, uslugama socijalnog osiguranja, uslugama obrazovanja i uslugama u oblasti sporta; promet dobara i usluga koje su u neposrednoj vezi sa vjerskim obredima, a koje vrše registrovane vjerske organizacije; promet dobara i usluga koje su direktno u vezi sa uslugama koje pružaju političke, sindikalne, humanitarne, dobrotvorne, invalidske i slične organizacije svojim članovima za članarinu, pod uslovom da takva oslobođenja ne dovode do poremećaja konkurencije na tržištu; usluge iz oblasti kulture, uključujući i karte za kulturne manifestacije, kao i promet dobara i usluga u vezi sa njima, a koje lica čija djelatnost nije usmjerena ka sticanju dobiti vrše u skladu sa propisima u oblasti kulture; promet dobara i usluga koji vrše lica čije su djelatnosti oslobođene pod uslovom da je takav promet izvršen isključivo za njihove vlastite potrebe i pod uslovom

da takva oslobođenja ne dovode do poremećaja u konkurenciji, kao i usluge javnih radio i televizijskih servisa, osim onih koje su komercijalnog karaktera.

- *finansijske i novčane usluge* – od plaćanja PDV-a oslobođene su: usluge osiguranja i reosiguranja, uključujući i prateće usluge posrednika i agenata (zastupnika) u osiguranju; promet nepokretne imovine, izuzev prvog prenosa prava svojine ili prava raspolaganja novoizgrađenom nepokretnom imovinom; usluge izdavanja pod zakup i podzakup kuća za stanovanje, stanova i stambenih objekata na period duži od 60 dana, kao i usluge izdavanja pod zakup poljoprivrednog i šumskog zemljišta registrovanog u zemljišnim knjigama; finansijske usluge (odobravanje i upravljanje kreditima, garancijama ili drugim oblicima kreditnog osiguranja od strane kreditora, usluge koje su u vezi sa upravljanjem depozitima, ušteđevinom i bankovnim računima, vođenjem platnih transakcija, prijenosom i izvršavanjem dospjelih obaveza, unovčavanjem čekova ili drugih finansijskih instrumenata, izuzev u vezi sa plaćanjem dugova i faktoringa, transakcije, uključujući vrijednosne papire, koje se odnose na novčanice i kovanice kao zakonsko sredstvo plaćanja u svakoj zemlji, osim kolekcionarskih predmeta, kovanica od zlata, srebra i drugih materijala, novčanica koje se ne koriste kao zakonsko sredstvo plaćanja i kovanica numizmatičke vrijednosti, trgovanje dionicama ili drugim vidovima učešća u preduzećima, obveznicama i drugim vrijednosnim papirima, uključujući njihovo izdavanje, osim čuvanja vrijednosnih papira i upravljanje investicionim fondom), isporuke zlata Centralnoj banci Bosne i Hercegovine; važeće poštanske marke, poreske markice, administrativne i sudske takse i igre na sreću.
- *uvoz dobara* – od plaćanja PDV-a oslobađa se: konačni uvoz dobara čiji bi svaki dalji promet od strane poreskog obveznika bio oslobođen od PDV-a u Bosni i Hercegovini; konačni uvoz dobara koja su oslobođena od plaćanja carine, pri čemu se olakšica se ne primjenjuje na dobra oslobođena od plaćanja carine prema carinskim propisima; dobra u tranzitu kroz carinsko područje Bosne i Hercegovine; dobra koja se, u okviru carinskog postupka, privremeno izvoze i u nepromijenjenom stanju ponovo uvoze, pod uslovom da su takva dobra oslobođena od plaćanja carine u skladu sa carinskim propisima; uvezena dobra koja su oslobođena od plaćanja carine, a namijenjena za službene potrebe diplomatskih ili konzularnih predstavnika akreditovanih od strane Bosne i Hercegovine, službene potrebe međunarodnih organizacija, ako je to predviđeno međunarodnim ugovorima, lične potrebe stranih lica diplomatskih i konzularnih predstavnika, uključujući i članove njihovih porodica i lične potrebe stranih lica međunarodnih organizacija, uključujući i članove njihovih porodica; uvoz ulova sa ribarskih brodova u lukama, pod uslovom da je takav ulov neprerađen ili da je bio podvrgnut samo onim postupcima koji su potrebni za očuvanje kvaliteta i da prije takvog uvoza nije izvršen nikakav promet; usluge u vezi sa uvozom dobara, pod uslovom da je vrijednost takvih usluga uključena u osnovicu, kao i zlato i dragocjeni metali, novčanice i kovanice koje uvozi Centralna banka Bosne i Hercegovine.
- *izvoz dobara* – u tom smislu od plaćanja PDV je oslobođeno (**odnosno oporezuje se nultom stopom**) sljedeće: izvoz dobara iz Bosne i Hercegovine od strane ili u ime prodavca; pružanje usluga, uključujući i prevoz i druge pomoćne usluge, koje su direktno u vezi sa izvozom ili uvozom dobara; dobra koja iz Bosne i Hercegovine izveze kupac ili drugo lice u ime kupca koji nema sjedište u Bosni i Hercegovini, osim dobara koja su namijenjena za opremanje privatnih brodova, zrakoplova ili bilo kojih drugih prevoznih sredstava koja se koriste za lične potrebe; usluge izvršene na dobrima koja su uvezena u Bosnu i Hercegovinu i izvezena od strane lica koja su izvršila te usluge licu koje nema stalno sjedište, a ni stalno ili uobičajeno mjesto boravka u Bosni i Hercegovini; usluge isporuke dobara ovlaštenim organizacijama koje ta dobra izvoze

u okviru registrovanih humanitarnih ili dobrotvornih aktivnosti; pružanje usluga koje vrše predstavnici i drugi posrednici u ime i za račun drugog, pod uslovom da te usluge čine dio navedenih usluga ili usluga koje se vrše van BiH i izvoz zlata centralnim bankama.

- *međunarodni prevoz* - od plaćanja PDV-a oslobođeno je: snabdijevanje plovniha objekata (koji se koriste za plovidbu na otvorenom moru i koji prevoze putnike uz naknadu, odnosno koji su namijenjeni za obavljanje komercijalnih, industrijskih ili ribarskih aktivnosti i onih koji se koriste za spašavanje i pomoć na moru, gorivom i drugim dobrima; snabdijevanje, popravka, održavanje i iznajmljivanje plovniha objekata, kao i snabdijevanje, iznajmljivanje, davanje u zakup, popravka i održavanje opreme, uključujući i opremu za ribarenje, koja je ugrađena ili se koristi na takvim plovniha objektima; kupovina, popravka i davanje u zakup vazduhoplova koje avioprevoznici koriste za letove na međunarodnim linijama uz naknadu, kao i optičaj, davanje u zakup, popravku i održavanje opreme koja je ugrađena ili se koristi u takvim vazduhoplovima; snabdijevanje gorivom i drugim dobrima vazduhoplova; pružanje usluga u svrhu zadovoljavanja direktnih potreba plovniha objekata ili njihovog tereta; pružanje usluga za zadovoljavanje direktnih potreba vazduhoplova ili njihovog tereta.
- *diplomatske i međunarodne organizacije* - **sljedeće podliježe povraćaju PDV plaćenom za snabdijevanje dobrima i uslugama:** diplomatskih ili konzularnih predstavništava; međunarodnih organizacija, ako je to regulisano međunarodnim ugovorima čiji je potpisnik Bosna i Hercegovina; članova međunarodnih organizacija, uključujući i članove njih ovih porodica, ako je to regulisano međunarodnim ugovorima čiji je potpisnik Bosna i Hercegovina; snabdijevanje dobrima i uslugama u okviru međunarodnih projekata pružanja pomoći u kojima je Bosna i Hercegovina obavezana međunarodnim ugovorom da obezbijedi da takvi projekti ne budu opterećeni PDV. Osim toga, snabdijevanje dobrima i uslugama u okviru projekata koji se finansiraju iz Instrumenta pretpristupne pomoći (IPA fond) oslobađa se od plaćanja PDV. Uprava za indirektno oporezivanje donosi propise kojima reguliše pravo na povraćaj PDV prilikom kupovine dobara.
- *posebna oslobođenja* - od plaćanja PDV-a oslobođeno je: uvoz dobara namijenjenih za potrebe slobodnih zona i skladišta, osim carinskih; isporuka dobara, pod uslovom da su prijavljena Upravi za indirektno oporezivanje, da je prethodno odobrenje za takvu isporuku izdato u skladu sa carinskim propisima i da su privremeno uskladišteni, isporučena u bescarinske zone ili bescarinska skladišta, isporučena unutar slobodne zone i slobodnih skladišta i isporučena za carinska skladišta, kao i svako pružanje usluga u vezi sa tim prometom.

Svako oslobođenje od PDV-a u tom pogledu priznaje se samo pod uslovom da određena dobra nijesu puštena u slobodan promet i da je iznos PDV-a koji dospijeva puštanjem robe u slobodni promet jednak iznosu koji bi bio obračunat i naplaćen da su takva dobra oporeziva njihovim uvozom u Bosnu i Hercegovinu i unutar teritorije Bosne i Hercegovine. Osim toga, PDV se ne plaća na promet dobara koji je izvršen u bescarinskim prodavnicama na međunarodnim aerodromima ili međunarodnim lukama koje su registrovane za međunarodni promet, pod uslovom da ta dobra iz Bosne i Hercegovine iznose putnici, u propisanim količinama, u drugu zemlju.

Uslove za primjenu oslobođenja od plaćanja poreza na dodatu vrijednost propisuje Uprava za indirektno oporezivanje koja je jedino tijelo u Bosni i Hercegovini nadležno za sprovođenje zakonskih propisa i politike indirektnog oporezivanja, kao i za naplatu i raspodjelu prihoda od indirektnih poreza (poreza na dodatu vrijednost, carina, akciza i putarine).

U Hrvatskoj su oslobođenja od plaćanja poreza na dodatu vrijednost razvrstana u nekoliko grupa:

- *oslobođenja za određene djelatnosti od javnog interesa* - PDV-a je oslobođeno: univerzalna poštanska usluga i isporuke pratećih dobara u vezi sa njom osim prevoza putnika i telekomunikacionih usluga; bolnička i medicinska njega i usko povezane djelatnosti koje obavljaju tijela sa javnim ovlašćenjima ili koje, u uslovima koji su u socijalnom smislu slični uslovima koji se primjenjuju na tijela sa javnim ovlašćenjima, obavljaju bolnice, centri za liječenje ili medicinsku dijagnostiku i druge priznate ustanove slične prirode; obavljanje medicinske njege u okviru bavljenja medicinskim i pomoćnim medicinskim zanimanjima; isporuke ljudskih organa, krvi i majčinog mlijeka; usluge koje obavljaju zubni tehničari te isporuka zubnih/protetskih pomagala koje isporučuju zubni tehničari i doktori dentalne medicine; usluge što ih za svoje članove obavljaju udruženja lica koja obavljaju djelatnosti oslobođene PDV-a ili za koje nijesu poreski obveznici, ako su te usluge namijenjene neposredno za obavljanje njihove djelatnosti, uz uslov da ta udruženja od svojih članova za obavljene usluge zahtijevaju samo nadoknadu njihovog dijela ukupnih troškova i da takvo oslobođenje ne dovodi do narušavanja načela tržišne konkurencije; usluge i isporuke dobara u vezi sa socijalnom zaštitom, uključujući one što ih obavljaju i pružaju domovi za starije i nemoćne osobe, ustanove, tijela sa javnim ovlašćenjima ili druga lica slične prirode; usluge i isporuke dobara u vezi sa zaštitom djece i mladih koje obavljaju ustanove, tijela sa javnim ovlašćenjima ili druga lica slične prirode; obrazovanje djece i mladih, školsko ili univerzitetsko obrazovanje, stručno osposobljavanje i prekvalifikacija, uključujući usluge i dobra u vezi sa tim, koje obavljaju tijela sa javnim ovlašćenjima ili druga lica, koja imaju slične ciljeve; nastava koju privatno održavaju nastavnici i koja obuhvata osnovnoškolsko, srednjoškolsko i visokoškolsko obrazovanje; ustupanje osoblja vjerskih ili filozofskih institucija u svrhu djelatnosti u vezi sa socijalnom zaštitom, zaštitom djece i mladih i bolničkom i medicinskom njegom, kojima je cilj duhovna zaštita; usluge i isporuka dobara koje neprofitna pravna lica čiji su ciljevi političkog, sindikalnog, vjerskog, rodoljubnog, filozofskog, dobrotvornog ili sličnog karaktera obavljaju članovima u njihovom zajedničkom interesu u zamjenu za članarinu utvrđenu u skladu sa pravilima tih lica, pod uslovom da to oslobođenje neće narušiti načela tržišne konkurencije; usluge u vezi sa sportom i fizičkim vaspitanjem koje obavljaju neprofitna pravna lica; usluge u oblasti kulture i isporuka dobara u vezi sa tim, koje obavljaju ustanove u kulturi, tijela sa javnim ovlašćenjima ili druga pravna lica u oblasti kulture; usluge i isporuke dobara koje obavljaju pravna lica čije su djelatnosti oslobođene PDV-a u vezi sa događajima organizovanim za prikupljanje sredstava isključivo u njihovu korist, pod uslovom da oslobođenje neće narušiti načela tržišne konkurencije; usluge prevoza bolesnih ili povrijeđenih lica u vozilima posebno izrađenim u tu svrhu koje obavljaju ovlašćena lica, kao i djelatnosti javnog radija i televizije, osim komercijalnih.
- *oslobođenja za ostale djelatnosti* - PDV-a je oslobođeno sljedeće: transakcije osiguranja i reosiguranja, uključujući usluge u vezi sa tim koje obavljaju posrednici u osiguranju i reosiguranju i zastupnici u osiguranju; odobravanje kredita i zajmova, uključujući i posredovanje u tim poslovima i upravljanje kreditima ili zajmovima kada to čini lice koje ih odobrava; ugovaranje kreditnih garancija i svi drugi poslovi po kreditnim garancijama ili drugom osiguranju novca te upravljanje kreditnim garancijama kada to čini lice koje odobrava kredit; transakcije, uključujući posredovanje, u vezi sa štednim, tekućim i žiroračunima, plaćanjima, transferima, dugovima, čekovima i drugim prenosivim instrumentima, osim naplate duga; transakcije, uključujući posredovanje, u vezi sa valutama, novčanicama i kovanicama koje se koriste kao zakonsko sredstvo plaćanja, osim kolekcionarskih predmeta, odnosno kovanica od zlata, srebra ili drugog metala te novčanica koje se po pravilu

ne koriste kao zakonsko sredstvo plaćanja ili kovanica od numizmatičkog interesa; transakcije, uključujući posredovanje, osim upravljanja i čuvanja, u vezi sa dionicama, udjelima u trgovačkim društvima ili udruženjima, obveznicama i drugim vrijednosnim papirima, uz izuzetak dokumenata kojima se utvrđuje neko pravo nad dobrima te prava ili vrijednosnih papira kojima se utvrđuju određena prava na nekretninama; usluge upravljanja investicionim fondovima; isporuka poštanskih maraka po nominalnoj vrijednosti za poštanske usluge u zemlji i državnih i drugih sličnih obilježja; organizovanje lutrije, igara na sreću u kazinima, igara kladenja i igara na sreću na automatima; promet građevina ili njihovih dijelova i zemljišta na kojem se one nalaze, osim prometa prije prvog nastanjenja odnosno korišćenja ili prometa kod kojih od datuma prvog nastanjenja odnosno korišćenja do datuma sljedeće isporuke nije proteklo više od dvije godine²⁵; promet zemljišta, osim građevinskog zemljišta, te iznajmljivanje stambenih prostorija.

- *oslobođenja za transakcije unutar Evropske unije - PDV-a su oslobođene sljedeće isporuke dobara unutar Evropske unije:* isporuke dobara koje prodavac ili lice koje stiče dobro ili drugo lice za njihov račun otpremi ili preveze iz zemlje u drugu državu članicu drugom poreskom obvezniku ili pravnom licu koje nije poreski obveznik, a koji djeluju kao takvi u toj drugoj državi članici; isporuke novih prevoznih sredstava koja prodavac, kupac ili drugo lice za njihov račun otpremi ili preveze iz zemlje u drugu državu članicu poreskom obvezniku ili pravnom licu koje nije poreski obveznik, čija sticanja dobara unutar Evropske unije nijesu predmet oporezivanja PDV-om ili bilo kojem drugom licu koje nije poreski obveznik; isporuke dobara koja podliježu akcizama koja prodavac, kupac ili drugo lice za njihov račun otpremi ili preveze iz zemlje u drugu državu članicu poreskom obvezniku ili pravnom licu koje nije poreski obveznik, čija sticanja dobara unutar Evropske unije, osim dobara koja podliježu akcizama, nijesu predmet oporezivanja PDV-om, ako su ta dobra otpremljena ili prevezena u skladu sa propisima koji uređuju akcize; isporuke dobara koja se premještaju u drugu državu članicu, za koje bi postojalo pravo na oslobođenje da su obavljene drugom poreskom obvezniku.²⁶ *PDV-a su oslobođena sljedeća sticanja dobara unutar Evropske unije:* ako je isporuka tih dobara koju obavi poreski obveznik u zemlji bila u svakom slučaju oslobođena plaćanja PDV-a; ako bi uvoz tih dobara bio u svakom slučaju oslobođen plaćanja PDV-a; za koje bi sticalac u svakom slučaju imao pravo na povraćaj cjelokupnog iznosa PDV-a koji je u obavezi da plati. *PDV-a su oslobođene određene usluge prevoza* i to: usluge prevoza unutar Evropske unije u slučaju prevoza dobara na ostrva i sa ostrva koja čine autonomno područje Azori i Madeira, kao i prevoz dobara između tih ostrva i usluga međunarodnog prevoza putnika, osim drumskog i željezničkog prevoza.
- *oslobođenja pri uvozu - PDV-a je oslobođeno sljedeće:* konačni uvoz dobara čija bi isporuka koju obavi poreski obveznik u svim slučajevima bila oslobođena plaćanja PDV-a na području Hrvatske; uvoz dobara nekomercijalne prirode u ličnom prtljagu putnika; uvoz lične imovine koju pri

²⁵ Isporuka građevina ili njihovih dijelova i zemljišta na kojem se one nalaze prije prvog nastanjenja ili korišćenja odnosno kod kojih od datuma prvog nastanjenja odnosno korišćenja do datuma sljedeće isporuke nije proteklo više od dvije godine, oporezuje se PDV-om. Naime, Republici Hrvatskoj bio je odobren prelazni period do 31. decembra 2014. godine, tokom kojeg je mogla građevinsko zemljište oporezivati porezom na promet nekretnina, a ne PDV-om. Od 1. januara 2015. godine u skladu sa preuzetim obavezama, Republika Hrvatska kao država članica EU ne može građevinsko zemljište oslobađati od plaćanja PDV-a.

²⁶ Oslobođenje se ne primjenjuje se na isporuku dobara koju obavi mali poreski obveznik i na isporuku dobara obavljenju poreskom obvezniku ili pravnom licu koje nije poreski obveznik, čija sticanja dobara unutar Evropske unije nijesu predmet oporezivanja PDV-om, na isporuku dobara koja podliježu akcizama koju obavi mali poreski obveznik, kao ni na isporuku dobara na koja se primjenjuje posebni postupak oporezivanja marže za upotrijebljena dobra, umjetnička djela, kolekcionarske predmete ili antikvitete ili posebni postupak za prodaju putem javne licitacije.

preseljenju u Hrvatsku uvoze fizička lica koja su prethodno van Evropske unije boravila neprekidno najmanje 12 mjeseci²⁷; uvoz dobara koja pripadaju licima koja su prethodno van Evropske unije boravila neprekidno najmanje 12 mjeseci, a preseljavaju u Hrvatsku radi sklapanja braka²⁸; uvoz lične imovine koje su hrvatski i strani državljani sa uobičajenim boravištem u Hrvatskoj naslijedili van Evropske unije²⁹; uvoz opreme koju za lične potrebe i potrebe školovanja unose učenici i studenti koji u Hrvatsku dolaze zbog školovanja; uvoz dobara nekomercijalne prirode sadržanih u malim pošiljkama³⁰; uvoz dobara poslovne imovine koju radi nastavka obustavljene privredne djelatnosti i prenosa djelatnosti uvozi poreski obveznik u Hrvatsku³¹; uvoz plodova poljoprivrede, ratarstva, stočarstva, šumarstva, ribolova i uzgoja riba, pčelarstva dobijenih na posjedima poljoprivrednih proizvođača u pograničnom području Hrvatske koje se graniči sa područjem koje nije područje Evropske unije, zatim sjemena, đubriva i proizvoda za tretiranje tla i prinosa sa tih posjeda, kao i uvoz priploda i drugih proizvoda koji se dobijaju od stoke koja se drži na tim posjedima; uvoz terapijskih materija ljudskog porijekla i reagensa za određivanje krvne grupe i tipizaciju tkiva koji se upotrebljavaju za nekomercijalne medicinske ili naučne svrhe, laboratorijskih životinja posebno uzgajanih i poslatih bez naknade za potrebe naučnih istraživanja, bioloških ili hemijskih materija namijenjenih javnim ili privatnim ustanovama koje se uglavnom bave obrazovanjem ili naučnim istraživanjem, kao i uvoz farmaceutskih proizvoda za ljudsku i životinjsku medicinsku upotrebu na sportskim događajima; uvoz dobara posebno izrađenih i prilagođenih za obrazovanje, zapošljavanje ili socijalnu rehabilitaciju slijepih ili drugih fizički ili mentalno hendikepiranih lica, kada ih uvoze ustanove ili pravna lica registrovana za obrazovanje ili pružanje pomoći takvim licima, a dobijena su bez plaćanja naknade i bez komercijalne namjere davanja; uvoz besplatno dobijenih dobara za zadovoljavanje osnovnih ljudskih potreba, koja radi besplatne podjele uvoze državna i druga humanitarna i dobrotvorna pravna lica i ustanove, te radi prikupljanja sredstava na povremenim dobrotvornim događajima³²; uvoz odlikovanja i priznanja dobijenih u okviru međunarodnih događaja, kao i poklona primljenih u okviru međunarodnih odnosa, osim alkohola i alkoholnih pića, duvanskih prerađevina, kao i dobara koja koriste lideri država ili njihovi predstavnici prilikom službenih posjeta; uvoz uzoraka dobara zanemarive vrijednosti koji služe za naručivanje istovrsnih dobara i koji su neupotrebljivi za bilo koje druge svrhe; uvoz štampanog reklamnog materijala kao što su katalogi, cjenovnici, uputstva za upotrebu i prospekti koje šalju lica sa sjedištem van Evropske unije; uvoz dobara koja se koriste ili troše na sajmovima i sličnim događajima³³; uvoz dobara namijenjenih ispitivanju, analiziranju ili testiranju radi utvrđivanja njihovog sastava, kvaliteta ili drugih tehničkih svojstava u cilju informisanja ili industrijskog i komercijalnog istraživanja, a koja se pri tom u cjelini iskoriste ili unište³⁴; uvoz trgovačkih znakova, patenata, modela, nacрта i prateće dokumentacije te obrazaca za priznavanje izuma, patenata, inovacija i slično, koji se dostavljaju nadležnim tijelima za zaštitu autorskih

²⁷ Oslobođenje se ne odnosi na alkohol i alkoholna pića i prerađevine, komercijalna prevozna sredstva i dobra koja se koriste za obavljanje djelatnosti ili zanimanja.

²⁸ Oslobođenje se ne odnosi na alkohol i alkoholna pića i duvanske prerađevine.

²⁹ Oslobođenje se ne odnosi na alkohol i alkoholna pića, duvanske prerađevine, komercijalna prevozna sredstva, predmete koji se koriste za obavljanje djelatnosti ili zanimanja, zalihe sirovina i gotove proizvode ili poluproizvode, stoku i zalihe poljoprivrednih proizvoda čije količine premašuju uobičajene potrebe porodice.

³⁰ Oslobođenje se ne odnosi na alkohol i alkoholna pića, duvanske prerađevine, čaj, parfeme i toaletne vode.

³¹ Oslobođenje se ne odnosi na prevozna sredstva, isporuke za ljudsku potrošnju ili prehranu životinja, gorivo, zalihe sirovina, gotove proizvode ili poluproizvode i stoku u vlasništvu trgovaca.

³² Plaćanja PDV-a oslobođen je i uvoz opreme koju pošiljalac van Evropske unije besplatno šalje navedenim organizacijama i ustanovama u svrhu zadovoljavanja njihovih operativnih potreba i ostvarivanja njihovih humanitarnih ciljeva. Oslobođenje se ne odnosi na alkohol i alkoholna pića, duvanske prerađevine, kafu i čaj i motorna vozila, osim vozila hitne medicinske pomoći.

³³ Oslobođenje se ne odnosi na alkohol i alkoholna pića, duvanske prerađevine, čvrsta, tečna ili plinska goriva.

³⁴ Oslobođenje se ne primjenjuje za dobra korišćena u ispitivanju, analizi ili testiranju koji kao takvi predstavljaju reklamne aktivnosti.

prava ili industrijskog i komercijalnog vlasništva; uvoz turističkog informativnog materijala koji ne sadrži više od 25% komercijalnih oglasa, a koji se dijeli besplatno i čiji je cilj podsticanje javnosti da posjeti strane zemlje; uvoz raznih dokumenata, isprava, obrazaca i nosilaca podataka; uvoz materijala kao što su užad, slama, tkanina, papir, karton, drvo i plastika koji se koriste za slaganje tereta i zaštitu dobara tokom transporta na području Hrvatske, pod određenim uslovima, te dobara za njegu i ishranu životinja koja se prevoze; uvoz goriva i maziva sadržanih u fabrički ugrađenim rezervoarima ličnih i komercijalnih motornih vozila i motocikala te specijalnim kontejnerima i goriva u prenosivim rezervoarima; uvoz kovčega sa tijelima i urni sa pepelom umrlih osoba, cvijeća, vijenaca i drugih ukrasnih predmeta za grobove i dobara koja uvoze organizacije uz ovlaštenje nadležnih tijela, a koja su namijenjena izgradnji, održavanju ili ukrašavanju groblja i spomenika žrtvama rata iz treće zemlje koje su pokopane u Evropskoj uniji; uvoz dobara sadržanih u pošiljkama koje besplatno šalju fizička lica iz treće zemlje fizičkim licima u Hrvatskoj pod uslovom da te pošiljke nijesu komercijalne prirode; uvoz prethodno navedenih dobara iz trećih područja; uvoz dobara otpremljenih ili prevezenih iz trećeg područja ili iz treće zemlje na područje Hrvatske, ako je ta dobra uvoznik ili lice koje je određeno kao poreski dužnik pri uvozu neposredno nakon uvoza isporučilo unutar Evropske unije uz primjenu oslobođenja od PDV-a; ponovni uvoz dobara koji obavi lice koje ih je izvezlo, u stanju u kojem su bila izvezena, ako su ta dobra oslobođena plaćanja carine; uvoz dobara u skladu sa diplomatskim i konzularnim sporazumima, ako su oslobođena od plaćanja carine; uvoz dobara koji obavi Evropska unija, Evropska zajednica za atomsku energiju, Evropska centralna banka ili Evropska investiciona banka ili organizacije koje je osnovala Evropska unija, a na koje se primjenjuju prava i oslobođenja Protokola o povlasticama i imunitetima Evropske unije, i to u okvirima i pod uslovima, koja su utvrđena u tom Protokolu i Sporazumom između Republike Hrvatske i Evropske unije o sprovođenju Protokola o povlasticama i imunitetima Evropske unije u Republici Hrvatskoj ili u sporazumima o sjedištu tih organizacija, ako to ne dovodi do narušavanja načela tržišne konkurencije; uvoz dobara koji obavljaju ostala međunarodna tijela, koja, kao takva priznaje Hrvatska ili uvoz koji obave članovi tih tijela, u okvirima i pod uslovima propisanim međunarodnim sporazumima o osnivanju takvih tijela ili sporazumima o njihovom sjedištu; uvoz dobara koji obave oružane snage drugih država koje su članice Organizacije Sjevernoatlantskog ugovora (NATO) za potrebe tih snaga ili pratećeg civilnog osoblja, kao i za snabdijevanje njihovih menzi ili kantina, ako te snage učestvuju u zajedničkim odbrambenim aktivnostima; uvoz neprerađenog ili prerađenog ulova, ali još neisporučenog, kojega preduzetnici koji se bave morskim ribolovom dovoze u luke; uvoz zlata koji obavi Hrvatska narodna banka; uvoz gasa preko sistema za prirodni gas ili bilo koje mreže priključene na takav sistem ili gasa koji se puni iz nekog plovila za prevoz gasa u sistem za prirodni gas ili u neku mrežu proizvodnih gasovoda, uvoz električne energije, grijanja ili hlađenja preko sistema za grijanje ili hlađenje; usluge koje se odnose na uvoz dobara, ako je vrijednost takvih usluga uključena u poresku osnovicu; privremeni uvoz dobara pod uslovima predviđenim carinskim propisima; usluge koje se neposredno odnose na uvoz dobara za koje je Carinska uprava odobrila privremeni uvoz u zemlju i ako je primalac usluga naručilac iz inostranstva³⁵; i prevozne i sve druge usluge otpremanja u vezi sa dobrima u prolazu kroz carinsko područje Republike Hrvatske.

- *oslobođenja pri izvozu* - plaćanja PDV-a oslobođene su sljedeće transakcije: isporuke dobara koja iz Republike Hrvatske otpremi ili preveze isporučilac ili neka drugo lice za njegov račun van Evropske unije; isporuke dobara, osim isporuke goriva i dobara za opremanje i snabdijevanje bilo kojeg prevoznog sredstva koje se koristi u privatne svrhe, koja iz Republike Hrvatske otpremi ili preveze van Evropske unije sam kupac

³⁵ Navedeno se ne primjenjuje na usluge u vezi sa prevoznim sredstvima, paletama i kontejnerima.

koji nema sjedište u Republici Hrvatskoj ili neko drugo lice za njegov račun³⁶; isporuke dobara ovlaštenim tijelima koja ih izvoze iz Evropske unije, u okviru njihovih humanitarnih, dobrotvornih ili obrazovnih djelatnosti koje obavljaju van Evropske unije; obavljene usluge, uključujući prevozne i pripadajuće pomoćne usluge, osim usluga koje su oslobođene PDV-a, ako su one u direktnoj vezi sa izvozom ili uvozom dobara.

- *oslobođenja kod obavljanja usluga na pokretnoj imovini* - plaćanja PDV-a oslobođeno je obavljanje usluga na pokretnoj imovini stečenoj ili uvezenoj u Republiku Hrvatsku u svrhu obavljanja tih usluga, koju iz Evropske unije otpremi ili preveze pružalac usluga ili korisnik koji nema sjedište, stalnu poslovnu jedinicu, prebivalište ili uobičajeno boravište u Republici Hrvatskoj, odnosno treće lice za njihov račun.
- *oslobođenja u vezi sa međunarodnim prevozom* - plaćanja PDV-a oslobođeno je sljedeće: isporuke goriva i dobara za snabdijevanje plovila koja se koriste za plovidbu na otvorenom moru i prevoz putnika uz naknadu ili se koriste za potrebe komercijalnih ili industrijskih djelatnosti i za spašavanje ili pomoć na moru; isporuke goriva i dobara za snabdijevanje ratnih brodova pod oznakom 8906 10 00 iz Kombinovane nomenklature (KN), koji plove iz područja Republike Hrvatske prema lukama i sidrištima van Republike Hrvatske; isporuke, prepravke, popravke, održavanje, iznajmljivanje i unajmljivanje plovila, te isporuke, iznajmljivanje, popravke i održavanje opreme koja je ugrađena u njih ili se u njima koristi; obavljanje usluga, osim prethodno navedenih, koje služe neposredno za potrebe plovila ili njihovog tereta; isporuke, prepravke, popravke, održavanje, iznajmljivanje i unajmljivanje vazduhoplova koje koriste vazduplovne kompanije koje vrše promet uz naknadu pretežno na međunarodnim linijama te isporuke, iznajmljivanje, popravke i održavanje opreme koja je ugrađena u njih ili se u njima koristi; isporuke goriva i dobara za snabdijevanje vazduhoplova; obavljanje usluga koje služe neposredno za potrebe vazduhoplova ili njihovog tereta.
- *oslobođenja za određene isporuke koje su izjednačene sa izvozom* - plaćanja PDV-a oslobođene su sljedeće isporuke: isporuke dobara ili obavljanje usluga u okviru diplomatskih i konzularnih sporazuma; isporuke dobara i obavljanje usluga Evropskoj uniji, Evropskoj zajednici za atomsku energiju, Evropskoj centralnoj banci ili Evropskoj investicionoj banci ili organizacijama koje je osnovala Evropska unija na koje se primjenjuje Protokol o povlasticama i imunitetima Evropske unije u okvirima i pod uslovima koji su utvrđeni tim Protokolom i Sporazumom između Republike Hrvatske i Evropske unije o sprovođenju Protokola o povlasticama i imunitetima Evropske unije u Republici Hrvatskoj ili sporazumima o sjedištu tih organizacija, ako to ne dovodi do narušavanja načela tržišne konkurencije; isporuke dobara ili obavljanje usluga ostalim međunarodnim tijelima koja kao takve priznaje Republika Hrvatska i članovima takvih tijela uz ograničenja i pod uslovima propisanim međunarodnim sporazumima o osnivanju tih tijela ili sporazumima o njihovom sjedištu; isporuke dobara ili obavljanje usluga na području Republike Hrvatske za potrebe oružanih snaga drugih država članica Organizacije Sjevernoatlantskog ugovora (NATO) ili civilnog osoblja koje ih prati te za snabdijevanje njihovih menzi i kantina, kada te snage učestvuju u zajedničkim odbrambenim aktivnostima; isporuke dobara ili obavljanje usluga u drugoj državi članici, namijenjenih za potrebe oružanih snaga bilo koje države članice Organizacije Sjevernoatlantskog

³⁶Ukoliko se isporuka dobara odnosi na dobra koja u ličnom prtljagu iznose putnici, oslobođenje se primjenjuje isključivo uz uslove: da putnik nema prebivalište ni uobičajeno boravište na području Evropske unije, da je ukupna vrijednost isporuke veća od 98,21 eura uključujući PDV, da su dobra prevezena van Evropske unije prije isteka roka od tri mjeseca nakon mjeseca u kojem je obavljena isporuka i da postoji dokaz o izvozu, odnosno račun i obrazac koji je potvrdila carinarnica na čijem području su dobra iznesena iz Evropske unije.

ugovora (NATO), osim same države članice odredišta, za potrebe tih snaga ili civilnog osoblja koje ih prati ili za snabdijevanje njihovih menzi i kantina, kada te snage učestvuju u zajedničkim odbrambenim aktivnostima i isporuke zlata centralnim bankama.

- *oslobođenja za usluge posredovanja* - plaćanja PDV-a oslobođene su usluge posredovanja³⁷ obavljene u ime i za račun drugog lica za: izvozne isporuke (*vidjeti: oslobođenje prilikom izvoza*); postupke kod obavljanja određenih usluga na pokretnoj imovini; isporuke u vezi sameđunarodnim prevozom i isporuke koje su izjednačene sa izvozom; transakcije koje se obavljaju van Evropske unije.
- *oslobođenja za transakcije koje se odnose na međunarodnu trgovinu* - plaćanja PDV-a oslobođeno je sljedeće: isporuke dobara namijenjenih podnošenju carinarnici i po potrebi za privremeni smještaj; isporuke dobara koje se u skladu sa carinskim propisima unose i smještaju u slobodnu zonu ili slobodno skladište; isporuke dobara koje se u skladu sa carinskim propisima stavljaju u postupak carinskog skladištenja ili postupak unutrašnje proizvodnje. Plaćanja PDV-a oslobođene su i usluge u vezi sa navedenim isporukama. Plaćanja PDV-a oslobođen je uvoz dobara koja se smještaju u skladišta; uvoz dobara koja podliježu akcizama prema propisima koji uređuju akcize te dobara koja podliježu posebnom porezu na kafu i bezalkoholna pića, ako se smještaju u poresko skladište u Republici Hrvatskoj; isporuka dobara, isporuka dobara koja se smještaju u skladišta koja podliježu akcizama prema propisima koji uređuju akcize te dobara koja podliježu posebnom porezu na kafu i bezalkoholna pića, u poreska skladišta i unutar njih kao i usluge obavljene na tim dobrima, tako dugo dok se na njih primjenjuje postupak poreskog skladištenja. Plaćanja PDV-a oslobođen je uvoz i isporuka svih dobara koja se smještaju u poresko skladište ukoliko su dobra namijenjena trgovinama oslobođenim PDV-a koje se nalaze u vazdušnoj ili pomorskoj luci, za isporuku dobara koja se iznose u ličnom prtljagu putnika koji putuju vazduhoplovima ili morem na treća područja ili u treće zemlje, ako je takva isporuka oslobođena PDV-a, ukoliko su dobra namijenjena poreskim obveznicima za isporuku putnicima u vazduhoplovima ili brodovima tokom leta ili plovidbe morem pod uslovom da se mjesto završetka prevoza nalazi van Evropske unije, te ukoliko su dobra namijenjena poreskim obveznicima za obavljanje isporuka koje su oslobođene PDV-a.³⁸

U Srbiji postoji nekoliko vrsta oslobođenja od plaćanja poreza na dodatu vrijednost i to:

- *poreska oslobođenja za promet dobara i usluga sa pravom na odbitak prethodnog poreza* – u tom smislu, PDV se ne plaća na: prevozne i ostale usluge, u vezi sa uvozom dobara, ako je vrijednost tih usluga sadržana u osnovici; promet dobara koja obveznik ili treće lice, po njegovom nalogu, šalje ili otprema u inostranstvo; promet dobara koja inostrani primalac³⁹ ili treće lice, po njegovom nalogu, šalje ili otprema u

³⁷ Oslobođenje za usluge posredovanja ne primjenjuje se na putničke agencije koje u ime i za račun putnika obavljaju usluge u drugim državama članicama.

³⁸ Oslobođenje od plaćanja PDV-a primjenjuje se ako dobra i usluge nisu namijenjeni krajnjoj potrošnji i ukoliko iznos PDV-a koji bi trebalo platiti nakon prestanka primjene navedenih postupaka odgovara iznosu PDV-a koji bi trebalo platiti da je na svaku od tih transakcija PDV obračunat u Republici Hrvatskoj.

³⁹ Inostranim primaocem smatra se dobara ili usluga smatra se lice koje je obveznik, a čije je mjesto stvarne uprave van Srbije i lica koje nije obveznik, a ima prebivalište ili sjedište van Srbije.

inostranstvo⁴⁰; promet dobara koja inostrani primalac otprema u prtljagu koji nosi sa sobom u inostranstvo, ako se dobra otpremaju prije isteka tri kalendarska mjeseca po isporuci tih dobara i ako je ukupna vrijednost isporučenih dobara veća od 150 eura, u dinarskoj protivvrijednosti po srednjem kursu Narodne banke Srbije, uključujući PDV; unos dobara u slobodnu zonu, prevozne i druge usluge korisnicima slobodnih zona koje su neposredno u vezi sa tim unosom i promet dobara i usluga u slobodnoj zoni, za koje bi obveznik - korisnik slobodne zone imao pravo na odbitak prethodnog poreza kada bi ta dobra ili usluge nabavljao za potrebe obavljanja djelatnosti van slobodne zone; promet dobara koja su u postupku carinskog skladištenja; otpremanje dobara u slobodne carinske prodavnice otvorene na vazduhoplovnim pristaništima otvorenim za međunarodni saobraćaj na kojima je organizovana pasoška i carinska kontrola radi prodaje putnicima u skladu sa carinskim propisima, kao i na isporuku dobara iz slobodnih carinskih prodavnica; usluge radova na pokretnim dobrima nabavljenim od strane inostranog primaoca usluge u Srbiji, ili koja su uvezena radi oplemenjivanja, opravke ili ugradnje, a koja posle oplemenjivanja, opravke ili ugradnje, isporučilac usluge, inostrani primalac ili treće lice, po njihovom nalogu, prevozi ili otprema u inostranstvo; prevozne i ostale usluge koje su u neposrednoj vezi sa izvozom, tranzitom ili privremenim uvozom dobara, osim usluga koje su oslobođene od PDV bez prava na poreski odbitak; usluge međunarodnog prevoza lica u vazdušnom saobraćaju, s tim što za nerezidentno vazduhoplovno preduzeće poresko oslobođenje važi samo u slučaju uzajamnosti; isporuke letilica, servisiranje, popravke, održavanje, čarterisanje i iznajmljivanje letilica, koje se pretežno koriste uz naknadu u međunarodnom vazdušnom saobraćaju, kao i isporuke, iznajmljivanje, popravke i održavanje dobara namijenjenih opremanju tih letilica; promet dobara i usluga namijenjenih neposrednim potrebama letilica; usluge međunarodnog prevoza lica brodovima u rječnom saobraćaju, s tim što za nerezidentno preduzeće koje vrši međunarodni prevoz lica brodovima u rječnom saobraćaju, poresko oslobođenje važi samo u slučaju uzajamnosti; isporuke brodova, servisiranje, popravke, održavanje i iznajmljivanje brodova, koji se pretežno koriste uz naknadu u međunarodnom rječnom saobraćaju, kao i isporuke, iznajmljivanje, popravke i održavanje dobara namijenjenih opremanju tih brodova; promet dobara i usluga namijenjenih neposrednim potrebama brodova; isporuke zlata Narodnoj banci Srbije; dobra i usluge namijenjene za službene potrebe diplomatskih i konzularnih predstavništava⁴¹, međunarodnih organizacija, ako je to predviđeno međunarodnim ugovorom, lične potrebe stranog osoblja diplomatskih i konzularnih predstavništava, uključujući i članove njihovih porodica, te lične potrebe stranog osoblja međunarodnih organizacija, uključujući članove njihovih porodica, ako je to predviđeno međunarodnim ugovorom; promet dobara i usluga koji se vrši u skladu sa ugovorima o donaciji zaključenim sa državnom zajednicom Srbija i Crna Gora, odnosno Republikom, ako je tim ugovorom predviđeno da se iz dobijenih novčanih sredstava ne plaćaju troškovi poreza, u dijelu koji se finansira dobijenim novčanim sredstvima osim ako ratifikovanim međunarodnim ugovorom nije drukčije predviđeno; promet dobara i usluga koji se vrši u skladu sa ugovorima o kreditu, odnosno zajmu, zaključenim između državne zajednice Srbija i Crna Gora, odnosno Republike i međunarodne finansijske organizacije, odnosno druge države, kao i između treće strane i međunarodne finansijske organizacije, odnosno druge države u kojem se Republika Srbija pojavljuje kao garant, odnosno kontragarant, u dijelu koji se finansira dobijenim novčanim sredstvima, ako je tim ugovorima predviđeno da se iz dobijenih novčanih sredstava ne plaćaju troškovi poreza; promet dobara i usluga koji se vrši na osnovu međunarodnih ugovora, ako je tim ugovorima predviđeno poresko oslobođenje, osim prethodno navedenih međunarodnih ugovora, kao i usluge posredovanja

⁴⁰ Poresko oslobođenje ne odnosi se na promet dobara koja inostrani primalac sam preveze radi opremanja ili snabdijevanja sportskih čamaca, sportskih aviona i ostalih prevoznih sredstava za privatne potrebe.

⁴¹ Ovo oslobođenje ostvaruje se pod uslovom reciprociteta, na osnovu potvrde ministarstva nadležnog za inostrane poslove.

koje se odnose na promet dobara i usluga u vezi sa navedenim djelatnostima. Poresko oslobođenje primjenjuje se i ako je naknada, odnosno dio naknade naplaćen prije izvršenog prometa.

- *poreska oslobođenja za promet dobara i usluga bez prava na odbitak prethodnog poreza* - PDV se ne plaća u prometu novca i kapitala kod: poslovanja i posredovanja u poslovanju zakonskim sredstvima plaćanja, osim papirnog i kovanog novca koji se ne koristi kao zakonsko sredstvo plaćanja ili ima numizmatičku vrijednost; poslovanja i posredovanja u poslovanju akcijama, udjelima u društvima i udruženjima, obveznicama i drugim hartijama od vrijednosti, osim poslovanja koje se odnosi na čuvanje i upravljanje hartijama od vrijednosti; kreditnih poslova, uključujući posredovanje, kao i novčanih pozajmica; preuzimanja obaveza, garancija i drugih sredstava obezbjeđenja, uključujući posredovanje; poslovanja i posredovanja u poslovanju depozitima, tekućim i žiro računima, nalogima za plaćanje, kao i platnim prometom i doznakama; poslovanja i posredovanja u poslovanju novčanim potraživanjima, čekovima, mjenicama i drugim sličnim hartijama od vrijednosti, osim naplate potraživanja za druga lica; poslovanja društava za upravljanje investicionim fondovima u skladu sa propisima kojima se uređuju investicioni fondovi i poslovanja društava za upravljanje dobrovoljnim penzijskim fondovima u skladu sa propisima kojima se uređuju dobrovoljni penzijski fondovi i penzijski planovi. *Osim toga PDV se ne plaća i na promet:* usluga osiguranja i reosiguranja, uključujući prateće usluge posrednika i agenta (zastupnika) u osiguranju; zemljišta (poljoprivrednog, šumskog, građevinskog, izgrađenog ili neizgrađenog), kao i na davanje u zakup tog zemljišta; objekata, osim prvog prenosa prava raspolaganja na novoizgrađenim građevinskim objektima ili ekonomski djeljivim cjelinama u okviru tih objekata i prvog prenosa vlasničkog udjela na novoizgrađenim građevinskim objektima ili ekonomski djeljivim cjelinama u okviru tih objekata, kao i prometa objekata i vlasničkih udjela na objektima u slučaju kada je ugovorom na osnovu kojeg se vrši promet tih dobara, zaključenim između obveznika PDV, predviđeno da će se na taj promet obračunati PDV, pod uslovom da sticalac obračunati PDV može u potpunosti odbiti kao prethodni porez; dobara za koja pri nabavci obveznik nije imao pravo na odbitak prethodnog poreza; dobara za koja je u prethodnoj fazi prometa postojala obaveza plaćanja poreza u skladu sa zakonom kojim se uređuju porezi na imovinu; usluga zakupa stanova, ako se koriste za stambene potrebe; udjela, hartija od vrijednosti, poštanskih vrijednosnica, taksenih i drugih važećih vrijednosnica po njihovoj utisnutoj vrijednosti u Srbiji; poštanskih usluga od strane javnog preduzeća, kao i isporuka dobara u vezi sa njima; usluga koje pružaju zdravstvene ustanove u skladu sa propisima koji regulišu zdravstvenu zaštitu, uključujući i smještaj, njegu i ishranu bolesnika u tim ustanovama, osim apoteka i apotekarskih ustanova; usluga koje pružaju ljekari, stomatolozi ili druga lica u skladu sa propisima koji regulišu zdravstvenu zaštitu; usluga i isporuke zubne protetike u okviru djelatnosti zubnog tehničara, kao i isporuka zubne protetike od strane stomatologa; ljudskih organa, tkiva, tjelesnih tečnosti i ćelija, krvi i majčinog mlijeka; usluga socijalnog staranja i zaštite, dječije zaštite i zaštite mladih, usluga ustanova socijalne zaštite, kao i sa njima neposredno povezanog prometa dobara i usluga od strane lica registrovanih za obavljanje tih djelatnosti; usluga smještaja i ishrane učenika i studenata u školskim i studentskim domovima ili sličnim ustanovama, kao i promet dobara i usluga u vezi sa njima; usluga obrazovanja (predškolsko, osnovno, srednje, više i visoko) i profesionalne prekvalifikacije, kao i sa njima neposredno povezanog prometa dobara i usluga od strane lica registrovanih za obavljanje tih djelatnosti; usluga iz oblasti kulture i prometa dobara i usluga u vezi sa njima, od strane lica čija djelatnost nije usmjerena ka ostvarivanju dobiti, a koja su registrovana za tu djelatnost; usluga iz oblasti nauke i sa prometa dobara i usluga u vezi sa njima, od strane lica čija djelatnost nije usmjerena ka ostvarivanju dobiti, a koja su registrovana za tu djelatnost; usluga vjerskog karaktera od strane registrovanih crkava i vjerskih zajednica i prometa dobara i usluga u vezi sa njima; usluga javnog radiodifuznog servisa, osim usluga komercijalnog karaktera; usluga priređivanja igara na sreću; usluga iz

oblasti sporta i fizičkog vaspitanja licima koja se bave sportom i fizičkim vaspitanjem, od strane lica čija djelatnost nije usjmerena ka ostvarivanju dobiti, a koja su registrovana za tu djelatnost.

poreska oslobođenja kod uvoza dobara - PDV se ne plaća na uvoz dobara: koja se uvoze na osnovu ugovora o donaciji, odnosno kao humanitarna pomoć; koja su izvezena, a koja se u Srbiju vraćaju neprodana ili zato što ne odgovaraju obavezama koje proističu iz ugovora, odnosno poslovnog odnosa na osnovu kojeg su bila izvezena; koja se, u okviru carinskog postupka, unose u slobodne carinske prodavnice; po osnovu zamjene u garantnom roku; koja se, u okviru carinskog postupka, privremeno uvoze i ponovo izvoze, kao i stavljaju u carinski postupak aktivnog oplemenjivanja sa sistemom odlaganja; koja se, u okviru carinskog postupka, privremeno izvoze i u nepromijenjenom stanju ponovo uvoze; za koja je, u okviru carinskog postupka, odobren postupak prerade pod carinskom kontrolom; u okviru carinskog postupka, nad tranzitom robe; za koja je, u okviru carinskog postupka, odobren postupak carinskog skladištenja; za koja je u skladu sa carinskim propisima predviđeno oslobođenje od carine, osim na uvoz motornih vozila.

Oslobođenja od plaćanja PDV-a u Crnoj Gori

Oslobođenja od javnog interesa - plaćanja PDV su oslobođene usluge od javnog interesa, i to: javne poštanske usluge kao i promet proizvoda neposredno povezan sa tim isporukama; zdravstvene usluge i njega i isporuke proizvoda, uključujući zbrinjavanje organima ljudskog tijela, krvlju i majčinim mlijekom, koji se obavljaju u skladu sa propisima o zdravstvenom osiguranju; usluge socijalnog osiguranja i promet proizvoda neposredno povezan sa tim uslugama koje se obavljaju u skladu sa propisima koji regulišu oblast djelatnosti socijalnog osiguranja; usluge predškolskog vaspitanja, obrazovanja i osposobljavanja djece, omladine i odraslih, uključujući promet proizvoda i usluga neposredno povezanih sa tim djelatnostima, ako se te djelatnosti obavljaju u skladu sa propisima koji regulišu tu oblast; usluge i isporuke proizvoda predškolskih, osnovnih, srednjih i visoko školskih ustanova, te ustanovama učeničkog i studentskog standarda; usluge iz oblasti kulture, uključujući ulaznice za kulturne priredbe i promet proizvoda neposredno povezan sa tim uslugama, koje vrše neprofitne organizacije u skladu sa propisima koji regulišu oblast djelatnosti kulture; usluge vezane za sport i sportsko vaspitanje koje obavljaju neprofitne organizacije (savezi, udruženja i dr); usluge javnog radiodifuznog servisa, osim usluga komercijalnog karaktera; vjerske usluge i promet proizvoda neposredno povezan sa vjerskim uslugama koje vrše vjerske zajednice za zadovoljavanje potreba vjernika, u skladu sa propisima koji se odnose na te zajednice; usluge koje obavljaju nevladine organizacije osnovane u skladu sa propisom kojim se uređuje poslovanje tih organizacija, ukoliko ne postoji vjerovatnoća da će to oslobođenje dovesti do narušavanja konkurencije.

Ostala oslobođenja - plaćanja PDV je oslobođeno sljedeće: usluge osiguranja i reosiguranja, uključujući usluge koje obavljaju posrednici i agenti u osiguranju; promet nepokretnosti, osim prvog prenosa prava svojine, odnosno prava raspolaganja na novoizgrađenom objektu; usluge davanja u zakup ili podzakup kuća za stanovanje, stanova, odnosno stambenih prostora za stalno stanovanje duže od 60 dana, kao i zakup poljoprivrednog zemljišta ili šuma, koji su upisani u zemljišne knjige; bankarske i finansijske usluge (odobravanje i upravljanje kreditima, kao i odobravanje i upravljanje garancijama, odnosno drugim oblicima osiguranja kredita od strane kreditora, usluge u vezi sa upravljanjem depozitima, štednim ulozima, bankarskim računima, obavljanjem platnog prometa, naložima za isplatu, unovčavanjem dospjelih obaveza, čekova ili drugih instrumenata, osim naplate dugova, promet, uključujući izdavanje novčanica i kovanica, koje su zakonsko platežno sredstvo u nekoj državi, osim predmeta za zbirke*, promet dionicama, odnosno udjelima u društvima, obveznicama i drugim hartijama od vrijednosti, uključujući njihovo izdavanje, osim čuvanja hartija od vrijednosti i upravljanje investicionim fondovima); važeće poštanske marke, administrativne i sudske takse i poreske markice; zlato i drugi plemeniti metali koje nabavlja Centralna banka Crne Gore, kao i usluge igara na sreću.

Oslobođenja kod uvoza proizvoda - Plaćanja PDV su oslobođeni: uvezeni proizvodi čiji je promet u Crnoj Gori oslobođen plaćanja PDV; proizvodi koji se u Crnu Goru unose u okviru tranzitnog carinskog postupka; ponovo uvezeni proizvodi koje u nepromijenjenom stanju uvozi lice koje ih je izvezlo i ako je u skladu sa carinskim propisima oslobođeno plaćanja carine; ponovo uvezeni proizvodi na kojim su u inostranstvu izvršene usluge i za koje nije bilo priznato pravo odbitaka, odnosno povraćaja PDV; proizvodi uvezeni preko državnih organa ili dobrotvornih humanitarnih organizacija i organizacija lica sa invaliditetom, koji su namijenjeni za besplatnu podjelu licima u stanju socijalne potrebe. Oslobođenje se ne odnosi na alkoholna pića, duvan i duvanske proizvode, kafu i motorna vozila, osim vozila za spasavanje; uvezeni proizvodi koji su oslobođeni plaćanja carine, a koji su namijenjeni za službene potrebe diplomatskih, konzularnih predstavništava i međunarodnih organizacija i članovima tih organizacija, u okviru limita i pod uslovima propisanim međunarodnim konvencijama o osnivanju tih organizacija, a na osnovu mišljenja ministra nadležnog za inostrane poslove. usluge u vezi sa uvozom proizvoda, ako je njihova vrijednost uključena u poresku osnovicu; zlato i drugi plemeniti metali, banknote i kovanice, koje uvozi Centralna banka Crne Gore; uvezeni proizvodi za koje je u skladu sa carainskim propisima predviđeno oslobođenje od plaćanja carine; proizvodi koji su posebno izrađeni za obrazovanje, osposobljavanje ili zapošljavanje slijepih i gluhih, odnosno drugih fizički ili duševno hendikepiranih lica, ako su stečeni besplatno i uvezeni od strane ustanova, odnosno organizacija čija djelatnost je obrazovanje, odnosno nuđenje pomoći tim licima i ako od strane donatora nije izražena komercijalna namjena, na osnovu mišljenja ministarstva nadležnog za poslove socijalnog staranja; putnička vozila, posebno podešena za prevoz invalida u invalidskim kolicima, ali samo ako se uvoze za potrebe lica kome zbog fizičkog hendikepa trebaju invalidska kolica, uz uslove propisane carinskim propisima; uvoz proizvoda za namjene gradnje i opremanja ugostiteljskog objekta kategorije pet i više zvjezdica, energetskog objekta za proizvodnju električne energije instalisane snage veće od 10 MW i kapaciteta za proizvodnju prehrambenih proizvoda razvrstanih u okviru sektora C grupa 10 Zakona o klasifikaciji djelatnosti, čija investiciona vrijednost prelazi 500.000 eura; za isporuku proizvoda, odnosno usluga kada je međunarodnim sporazumom, odnosno ugovorom o donaciji predviđeno da se iz dobijenih novčanih sredstava neće plaćati troškovi poreza, kao i za isporuku proizvoda, odnosno usluga koja se vrši u skladu sa ugovorom o kreditu, odnosno zajmu, zaključenim između Crne Gore i međunarodne finansijske organizacije, odnosno druge države ili treće strane u kojem se Crna Gora pojavljuje kao garant, u dijelu koji se finansira dobijenim novčanim sredstvima, ako je tim ugovorom predviđeno da se iz dobijenih novčanih sredstava neće plaćati troškovi poreza.

Oslobođenja kod privremenog uvoza proizvoda - oslobođeni su od plaćanja PDV proizvodi koji se privremeno uvoze, pod uslovom da su oslobođeni od plaćanja carine prema carinskim propisima.

Posebna oslobođenja - plaćanja PDV je oslobođen uvoz proizvoda koji je namijenjen da se: podnese na uvid carinskom organu i kada je dozvoljeno njihovo privremeno čuvanje, u skladu sa carinskim propisima; unese u slobodnu carinsku zonu, odnosno u slobodno carinsko skladište; za njih započne postupak carinskog skladištenja ili postupak uvoza radi izvoza po sistemu odlaganja.

*Predmetima za zbirke smatraju se zlatne i srebrne kovanice (kovani novac) kao i kovanice od drugog materijala, novčanice (banknote), koje nijesu u opticaju kao zakonsko sredstvo plaćanja i kovanice numizmatičke vrijednosti;

6. POVRAĆAJ POREZA NA DODATU VRIJEDNOST

Crna Gora

Povraćaj ulaznog PDV – u slučaju da je iznos poreske obaveze (izlazni porez) u poreskom periodu manji od iznosa ulaznog PDV, koji poreski obveznik može odbiti u istom poreskom periodu, razlika mu se priznaje kao poreski kredit za naredni poreski period, odnosno na zahtjev vraća se u roku od 60 dana od dana podnošenja prijave za obračun PDV. Poreskom obvezniku koji pretežno izvozi proizvode i poreskom obvezniku koji u više od tri uzastopna obračuna PDV iskazuje višak ulaznog PDV, razlika PDV vraća se u roku od 30 dana od dana podnošenja prijave za obračun PDV.

Povraćaj PDV poreskim obveznicima koji nemaju sjedište u Crnoj Gori - poreski obveznik koji nema sjedište u Crnoj Gori ima pravo na povraćaj ulaznog PDV koji mu je zaračunat na osnovu obavljenog prometa proizvoda, odnosno usluga od strane poreskih obveznika u Crnoj Gori ili mu je zaračunat prilikom uvoza proizvoda u Crnu Goru, pod uslovima i na način utvrđen ovim zakonom. Poreski obveznik ima pravo na povraćaj ulaznog PDV u obračunskom periodu na osnovu zahtjeva koji podnosi nadležnom organu.

Povraćaj PDV u putničkom prometu - kupac fizičko lice koje u Crnoj Gori nema stalno ni privremeno prebivalište ima pravo na povraćaj PDV za proizvode koje nabavi u Crnoj Gori i koje iznese iz Crne Gore, osim za mineralna ulja, alkohol i alkoholna pića i na duvanske proizvode.

Bosna i Hercegovina

Povraćaj ulaznog poreza – ukoliko je iznos ulaznog poreza u poreskom periodu veći od iznosa izlazne poreske obaveze za isti period, obveznik ima pravo na povraćaj razlike. Svaki dospjeli povraćaj, na zahtjev obveznika, vrši se najkasnije u roku od 60 dana po isteku roka za predaju prijave za PDV. Obveznik čija je osnovna djelatnost izvoz dobara i koji u uzastopnim prijavama za PDV iskazuje iznos ulaznog poreza koji je veći od iznosa njegove izlazne poreske obaveze, ima pravo na povraćaj u roku od 30 dana od podnošenja prijave za PDV. Obveznik, koji ne primi razliku u PDV ima pravo na kamatu po stopi propisanoj zakonom kojim se reguliše stopa zatezne kamate, počevši od prvog dana nakon isteka roka od 30 dana od dana podnošenja prijave za PDV.

Povraćaj PDV obveznicima koji nemaju uspostavljeno poslovanje u Bosni i Hercegovini - svaki obveznik koji nema uspostavljeno poslovanje u Bosni i Hercegovini ima pravo na povraćaj ulaznog poreza koji mu je obračunat na promet dobara i usluga izvršenih od strane obveznika iz BiH ili koji je obračunat na uvezenu robu u BiH. Obveznici imaju pravo na povraćaj ulaznog poreza u određenom periodu na osnovu zahtjeva koji podnesu Upravi za indirektno oporezivanje.

Povraćaj PDV u vezi sa izvozom koji vrše strani putnici - fizička lica koja nemaju stalno mjesto prebivališta u BiH imaju pravo na povraćaj PDV na robu koju kupe u BiH i iznesu je van BiH, osim na mineralna ulja, alkohol i alkoholna pića i prerađevine od duvana.

Osim toga, pravo na povraćaj PDV plaćenog za snabdijevanje dobrima i ulugama imaju diplomatska i konzularna predstavništva i međunarodne organizacije. (*Poglavlje 5: Oslobođenja od plaćanja PDV*)

Hrvatska

Povraćaj PDV po prijavi PDV – poreski obveznik koji u periodu oporezivanja ima pravo na odbitak pretporeza, čiji je iznos veći od njegove poreske obaveze, ima pravo na povraćaj te razlike ili može iznos preplaćenog PDV prenijeti u sljedeći period oporezivanja. Ukoliko poreski obveznik zahtijeva povraćaj preplaćenog PDV, poreska uprava u obavezi je da vrati tu razliku u roku od 30 dana od dana predaje prijave PDV, a najkasnije u roku od 90 dana od dana pokretanja poreske kontrole.

Povraćaj PDV poreskim obveznicima koji nemaju sjedište na području Evropske unije – poreski obveznik koji na području Evropske unije nema sjedište, stalnu poslovnu jedinicu iz koje je obavljen promet, prebivalište ili uobičajeno boravište ima pravo na povraćaj zaračunatog PDV za pokretna dobra i usluge koje su mu obavili drugi poreski obveznici u Hrvatskoj ili koji mu je zaračunat prilikom uvoza dobara u Hrvatsku. Pravo na povraćaj PDV ostvaruje pod uslovom da u državi porijekla podnosioca zahtjeva poreski obveznik u zemlji takođe ima pravo na povraćaj PDV. Poreska uprava, u roku od najviše osam mjeseci od dobijanja zahtjeva za povraćaj PDV donosi rješenje o tome je li zahtjev odobren u potpunosti ili djelimično ili nije odobren. Ukoliko je zahtjev za povraćaj odobren, Poreska uprava, izvršava povraćaj odobrenog iznosa najkasnije u roku od 10 radnih dana po isteku roka od osam mjeseci na račun podnosioca zahtjeva o njegovom trošku.

Povraćaj PDV poreskim obveznicima sa sjedištem u drugoj državi članici - poreski obveznik koji nema sjedište u Hrvatskoj, već ima sjedište u drugoj državi članici, ima pravo na povraćaj zaračunatog PDV za dobra i usluge koja su mu isporučili ili obavili drugi poreski obveznici u zemlji ili za dobra uvezena u zemlju. Za ostvarenje povraćaja PDV u zemlji poreski obveznik koji nema sjedište u zemlji podnosi elektronski zahtjev za povraćaj putem elektronskog portala države članice u kojoj ima sjedište najkasnije do 30. septembra kalendarske godine koja slijedi nakon perioda povraćaja.

Poreska uprava u roku od četiri mjeseca od dobijanja zahtjeva za povraćaj donosi rješenje o tome je li zahtjev podnosioca odobren ili odbijen. Ukoliko nijesu dostavljeni svi potrebni podaci za donošenje rješenja, Poreska uprava elektronskim putem traži da se dostave dodatni podaci. Osim toga, Poreska uprava može zatražiti dalje dodatne podatke, koji se moraju se dostaviti u roku od mjesec dana od datuma kada je lice primilo zahtjev za dostavljanje podataka. Ako zahtijeva dodatne podatke, Poreska uprava donosi rješenje o tome je li zahtjev podnosioca odobren ili odbijen u roku od dva mjeseca od dobijanja traženih podataka ili, ako nije dobila odgovor na svoj zahtjev, u roku od dva mjeseca po isteku roka od mjesec dana. Poreska uprava u roku od šest mjeseci od dana primanja zahtjeva za povraćaj donosi rješenje o povraćaju PDV-a. Ukoliko su zatraženi dalji dodatni podaci podnosiocu zahtjeva u roku od najviše osam mjeseci od dobijanja zahtjeva za povraćaj, Poreska uprava donosi rješenje o tome je li zahtjev odobren u potpunosti ili djelimično ili nije odobren.

Kada je zahtjev za povraćaj odobren, Poreska uprava izvršava povraćaj odobrenog iznosa najkasnije u roku od 10 radnih dana po isteku krajnjeg roka od četiri mjeseca ili, ako su zatraženi dodatni podaci po isteku krajnjih rokova navedenih od šest, odnosno osam mjeseci.

Povraćaj PDV domaćim poreskim obveznicima u drugim državama članicama – ukoliko poreski obveznik sa sjedištem, prebivalištem ili uobičajenim boravištem u Republici Hrvatskoj podnosi zahtjev za povraćaj PDV iz druge države članice, mora ga podnijeti putem elektronskog portala Poreske uprave Republike Hrvatske najkasnije do 30. septembra kalendarske godine koja slijedi nakon perioda povrćaja koji ne smije biti duži od jedne kalendarske godine niti kraći od tri mjeseca. Zahtjev se smatra podnijetim samo ako je podnosilac popunio sve potrebne podatke za povraćaj PDV. Podnosiocu zahtjeva se bez odlaganja šalje elektronska potvrda o tome da je zahtjev primljen.

Srbija

Povraćaj poreza – Ukoliko je iznos prethodnog poreza veći od iznosa poreske obaveze, obveznik ima pravo na povraćaj razlike. Povraćaj se vrši najkasnije u roku od 45 dana, odnosno u roku od 15 dana za obveznike koji pretežno vrše promet dobara u inostranstvo, po isteku roka za predaju poreske prijave, odnosno od dana podnošenja zahtjeva.

Refakcija PDV stranom obvezniku – refakcija PDV izvršava se stranom obvezniku, na njegov zahtjev, za promet pokretnih dobara i pružene usluge u Republici, pod uslovima da je PDV za promet dobara i usluga iskazan u računu, da je račun plaćen i da je iznos PDV za koji podnosi zahtev za refakciju PDV veći od 200 EUR u dinarskoj protivvrijednosti po srednjem kursu Narodne banke Srbije, da su ispunjeni uslovi pod kojima bi obveznik PDV mogao ostvariti pravo na odbitak prethodnog poreza za ta dobra i usluge, te da pruža samo usluge prevoza dobara koje su oslobođene poreza, odnosno vrši samo prevoz putnika koji podliježe pojedinačnom oporezivanju prevoza i ne vrši drugi promet u Republici.

Refakcija PDV vrši se pod uslovom uzajamnosti. Pravo na refakciju PDV imaju:

- humanitarne organizacije;
- tradicionalne crkve i vjerske zajednice (pravo na osnovu podnijetog zahtjeva, imaju Srpska pravoslavna crkva, Islamska zajednica, Katolička crkva, Slovačka Evangelička crkva a.v, Jevrejska zajednica, Reformatorska hrišćanska crkva i Evangelistička hrišćanska crkva a.v. za dobra koja im se isporučuju u Republici ili koja uvoze, kao i za usluge koje im se pružaju, a koji su neposredno povezani sa vjerskom djelatnošću);
- diplomatska i konzularna predstavništva i međunarodne organizacije (ako se diplomatsko, odnosno konzularno predstavništvo ili međunarodna organizacija, ne opredijeli da izvrši nabavku ili uvoz dobara, odnosno primi usluge, namijenjene njihovim službenim, odnosno ličnim potrebama, uz poresko oslobođenje, ima pravo na refakciju PDV);
- strani državljani.

Refundacija PDV kupcu prvog stana - Pravo na refundaciju PDV za kupovinu prvog stana, na osnovu podnijetog zahtjeva, ima fizičko lice - punoljetni državljanin Republike, sa prebivalištem na teritoriji Republike, koji kupuje prvi stan. Pravo na refundaciju PDV može se ostvariti za stan čija površina za kupca prvog stana iznosi do 40 m², a za članove njegovog porodičnog domaćinstva do 15 m² po svakom članu koji nije imao u svojini, odnosno

susvojini stan na teritoriji Republike u periodu od 1. jula 2006. godine, a za vlasnički udio na stanu do površine srazmjerne vlasničkom udjelu u odnosu na površinu do 40 m², odnosno do 15 m².

Ako kupac prvog stana kupuje stan površine koja je veća od površine za koju ima pravo na refundaciju PDV, pravo na refundaciju PDV može da ostvari do iznosa koji odgovara površini stana.⁴²

Refundacija PDV za kupovinu hrane i opreme za bebe - pravo na refundaciju PDV za kupovinu hrane i opreme za bebe⁴³, na osnovu podnijetog zahtjeva, ima roditelj, odnosno staratelj bebe - punoljetni državljanin Republike, sa prebivalištem na teritoriji Republike, koji kupuje hranu i opremu za bebe. Kupac hrane i opreme za bebe može da ostvari refundaciju PDV pod uslovima da je ukupan neto prihod roditelja, odnosno staratelja bebe u godini koja prethodi godini u kojoj se podnosi zahtjev ostvaren u iznosu manjem od 8.246 eura⁴⁴ i da je ukupna imovina roditelja, odnosno staratelja bebe na koju se plaća porez na imovinu u skladu sa propisima kojima se uređuju porezi na imovinu manja od 201.006 eura, te da posjeduje fiskalni isječak koji je izdao prodavaca u skladu sa propisima kojima se uređuju fiskalne kase.

Pravo na refundaciju PDV do iznosa od 601,30 eura za bebu starosti do dvije godine, i to u prvoj godini starosti do 343,60 eura, a u drugoj do 257,70 eura.

⁴² Pravo na refundaciju nema kupac stana koji je stekao prvi stan bez obaveze prodavca da za promet tog stana plati porez na prenos apsolutnih prava po osnovu kupovine prvog stana u skladu sa zakonom kojim se uređuju porezi na imovinu i član porodičnog domaćinstva kupca stana koji je stekao prvi stan bez obaveze prodavca da za promet tog stana plati porez na prenos apsolutnih prava po osnovu kupovine prvog stana u skladu sa zakonom kojim se uređuju porezi na imovinu, a za koga je ostvareno to poresko oslobođenje.

⁴³ Hranom i opremom za bebe smatraju se: mlijeko za odojčad, kašice, krevetac, kolica, stolica za hranjenje, stolica za kola i pelene.

⁴⁴ Za konvertovanje srpske nacionalne valute u euro korišćen je konverter valute <http://www.oanda.com/currency/converter/>, 1 euro = 120.210 RSD, 6. 5. 2015. godine

7. POSEBNI POSTUPCI OPOREZIVANJA

Tabela 7.1: Posebni postupci oporezivanja

Zemlja	Posebni postupci oporezivanja
Crna Gora	Mali obveznici - lice koje za posljednjih 12 mjeseci ostvari promet proizvoda, odnosno usluga u vrijednosti koja ne prelazi, odnosno nije vjerovatno da će preći iznos od 18.000 eura nije poreski obveznik, pri čemu ne smije obračunavati i iskazati PDV na računima, nema pravo na odbitak ulaznog PDV i ne vodi knjigovodstvo u skladu sa zakonom. Poljoprivrednici - poljoprivrednik koji nije obveznik PDV po osnovu isporuke poljoprivrednih i šumskih proizvoda, odnosno usluga ima pravo na paušalnu nadoknadu ulaznog PDV. Paušalna nadoknada priznaje se samo poljoprivrednicima koji izvrše promet poljoprivrednih i šumskih proizvoda, odnosno usluga poreskim obveznicima koji plaćaju PDV. Poreski obveznici, za koje je izvršen promet proizvoda, odnosno usluga od strane poljoprivrednika, dužni su u vrijednost (cijenu) tog prometa uračunati iznos paušalne nadoknade u visini 5% od otkupne vrijednosti proizvoda, odnosno usluga. Poreski obveznici imaju pravo da paušalnu nadoknadu odbiju kao ulazni PDV. Usluge putničkih agencija i organizatora putovanja – poseban postupak obračunavanja i plaćanja PDV-a važi za putničke agencije i organizatore putovanja, koji rade u svoje ime, a tom prilikom koriste proizvode i usluge drugih poreskih obveznika. PDV se plaća prema sjedištu putničke agencije od iznosa koji predstavlja razliku između cjelokupnog iznosa koji plaća putnik, u koji nije uključen PDV i stvarnih troškova putničke agencije za nabavke i usluge, koji realizuju drugi poreski obveznici, ako je neposredni korisnik tih usluga putnik. Upotrebljavani proizvodi, umjetnički predmeti i antikviteti - poseban postupak obračunavanja i plaćanja PDV-a važi za poreskog obveznika, koji u okviru obavljanja djelatnosti, bilo da radi u svoje ime ili u ime drugog lica u skladu sa ugovorom, na osnovu kojeg se plaća provizija za kupovinu ili prodaju i koji nabavlja, odnosno kupuje ili stiče upotrebljavane proizvode, umjetničke predmete, zbirke i starine u cilju dalje prodaje. Poreska osnovica kod prometa ovih proizvoda ove vrste je ostvarena razlika između prodajne i nabavne cijene preprodavca tih proizvoda, umanjena za PDV na tu razliku. Promet proizvoda na licitaciji poseban postupak obračunavanja i plaćanja PDV-a važi za poreskog obveznika koji, u okviru obavljanja djelatnosti, bilo da radi u svoje ime ili u ime drugog lica u skladu sa ugovorom na osnovu kojeg se plaća provizija za kupovinu ili prodaju i koji nudi upotrebljavane proizvode, predmete umjetničke vrijednosti, zbirke ili starine (antikvitete), za prodaju na licitaciji u svrhu prodaje najboljem licitantu. Poreska osnovica na promet ovih proizvoda je ostvarena razlika između cijene ostvarene na licitaciji i iznosa koji je platio licitator punomoćniku za izvršen promet proizvoda sa uključenim iznosom PDV koji je licitator dužan platiti na svoju proviziju.
Bosna i Hercegovina	Mala preduzeća - čiji ukupan promet dobara ili usluga u prethodnoj godini ne prelazi ili nije vjerovatno da će preći iznos od 25.559 eura ne smatraju se obveznikom u smislu PDV. Poljoprivrednici - lice koje kao predstavnik domaćinstva obavlja poljoprivrednu ili šumarsku djelatnost za koju se porez na dohodak plaća u skladu sa katastarskim prihodom od poljoprivrednog i šumskog zemljišta nije obveznik ako je ukupan katastarski prihod svih članova domaćinstva niži od 7.667 eura. Svi poljoprivrednici koji nijesu poreski obveznici imaju pravo na paušalnu naknadu za ulazni porez prilikom kupovine poljoprivrednih i šumarskih dobara i usluga koje nastaju kao rezultat djelatnosti na koje se plaća porez na katastarski dohodak od poljoprivrede i šumarstva, pod uslovom da su prethodno dobili odobrenje od Uprave za indirektno oporezivanje. Usluge koje pružaju putničke agencije i turoperator - Osnovica jedinstvene usluge koju vrši turistička agencija je iznos koji predstavlja razliku između ukupne naknade koju plaća putnik i stvarnih troškova koje putnička agencija plaća za primljena dobra i izvršene usluge od strane drugih obveznika, bez PDV. Korišćena roba, umjetnička djela, kolekcionarski predmeti i antikviteti - svaki obveznik koji, u okviru obavljanja svojih djelatnosti, radi ili u svoje ime ili u ime drugog lica prema ugovoru, na osnovu kojeg se provizija plaća za kupovine i prodaje, a koji kupi ili dobije korišćenu robu, umjetnička djela, kolekcionarske predmete i antikvitete, sa namjerom da ih preproda može se opredijeliti da PDV obračuna na transakcije koje se odnose na pojedine stavke. Osnovica za promet dobara je razlika između prodajne i nabavne cijene dobra, uz odbitak PDV-a koji je sadržan u toj razlici. Promet dobara na javnoj aukciji - obveznik koji, prilikom unapređivanja svoje djelatnosti, radi ili u svoje ime ili u ime drugog lica po ugovoru na osnovu kojeg se plaća provizija za kupovinu ili prodaju korištene robe, umjetničkih djela, kolekcionarskih predmeta i antikviteta na javnoj aukciji, sa namjerom da ih proda najboljem ponuđaču, može obračunavati i naplaćivati PDV. Osnovica za promet dobara na javnoj aukciji je razlika između cijene koja je postignuta na javnoj aukciji i iznosa koji je aukcionar platio nalogodavcu za izvršeni promet dobara, u koji je uključen PDV koji je aukcionar platio na proviziju.

Zemlja	Posebni postupci oporezivanja
Bosna i Hercegovina	Posebna shema za naplatu PDV za promet u vezi sa građevinskim radovima - Obaveza plaćanja PDV kod prometa dobara i usluga koje su u vezi sa izgradnjom nepokretne imovine prebacuje se na lice kojem je izvršen promet u vezi sa izgradnjom te imovine. Posebna shema odnosi se na građevinske radove na izgradnji novih zgrada, kao i radove na renoviranju, proširivanju i održavanju postojećih zgrada, a čija ukupna vrijednost prelazi iznos od 12.780 eura. Izvođač radova koji je angažovao kooperanta za promet dobrima i uslugama, koje utiču na izvođenje građevinskih radova koje vrši izvođač, obveznik je plaćanja PDV koji mu obračuna kooperant. Plaćanje PDV koji kooperant obračuna izvođaču, izvođač radova vrši pozivanjem na PDV identifikacioni broj kooperanta. Dokaz da je izvršio plaćanje izvođač radova dostavlja kooperantu. Kooperant i izvođač radova su solidarno i pojedinačno odgovorni za plaćanje PDV, dok se ne primi dokaz da je fakturisani PDV plaćen. Kooperant obračunava, plaća i podnosi prijavu za PDV prema posebnoj shemi, na isti način kao i za bilo koju drugu privrednu djelatnost. Plaćanje PDV od strane izvođača radova, koji obračunava kooperant, tretira se kao ulazni porez, a dokaz o plaćanju istog je osnov za odbitak ulaznog poreza za dobavljača robe, odnosno davaoca usluga.⁴⁵
Hrvatska	Mali poreski obveznici - pravna lica sa sjedištem, stalnom poslovnom jedinicom, odnosno fizičko lice sa prebivalištem ili uobičajenim boravištem u zemlji, čija vrijednost isporuka dobara ili obavljenih usluga u prethodnoj kalendarskoj godini nije bila veća od 30.526 eura⁴⁶. Ovaj poreski obveznik oslobođen je plaćanja PDV-a na isporuke dobara ili usluga, nema pravo iskazivati PDV na izdatim računima i nema pravo na odbijanje pretporeza. Putničke agencije i organizatori putovanja - posebni postupak oporezivanja primjenjuje se na poslovanje putničkih agencija, ako posluju sa kupcima u svoje ime, a koriste isporuke dobara i usluge drugih poreskih obveznika za obavljanje usluga putovanja. Poreska osnovica, u vezi sa jedinstvenom uslugom, je razlika u cijeni putničke agencije, odnosno razlika između ukupne naknade, bez PDV-a, koju plaća kupac i stvarnih troškova putničke agencije za isporuke dobara ili usluga koje su joj izvršili drugi poreski obveznici, ako su te transakcije izvršene neposredno kupcu. Upotrijebljena dobra, umjetnička djela, kolekcionarski premeti i antikviteti - za isporuke upotrijebljenih dobara, umjetničkih djela, kolekcionarskih predmeta ili antikviteta koje vrši preprodavac primjenjuje se posebni postupak oporezivanja razlike u cijeni (marže) koju preprodavac ostvari. Poreska osnovica za isporuke ovih dobara je marža koja je jednaka razlici između prodajne i nabavne cijene isporučenih dobara, umanjena za iznos PDV-a koji je sadržan u toj marži. Prodaja dobara na javnoj licitaciji - posebni postupak oporezivanja marže može se primijeniti i u slučaju kada maržu ostvari organizator prodaje putem javne licitacije za isporuke upotrijebljenih dobara, umjetničkih djela, kolekcionarskih predmeta ili antikviteta u svoje ime i za račun drugih lica, na osnovu ugovora prema kojem se plaća provizija za prodaju tih dobara putem javne licitacije. Poreska osnovica za isporuku dobara prema posebnom postupku prodaje putem javne licitacije je ukupni iznos računa ispostavljenog kupcu od strane organizatora prodaje putem javne licitacije, umanjen za neto iznos koji je organizator prodaje putem javne licitacije platio ili treba da plati svom nalogodavcu i iznos PDV-a koji organizator prodaje putem javne licitacije treba da plati za svoju isporuku. Investiciono zlato – plaćanja PDV je oslobođeno sljedeće: isporuka, sticanje unutar Evropske unije i uvoz investicionog zlata, uključujući investiciono zlato u obliku potvrda o pojedinačnom ili grupnom čuvanju zlata, ili zlato kojim se trguje preko računa za trgovanje zlatom, uključujući zajmove u zlatu i zamjene sa zlatom (swap poslove) koji uključuju pravo vlasništva ili potraživanja u vezi sa investicionim zlatom, kao i transakcije u vezi sa investicionim zlatom koje uključuju fjučerse i terminske ugovore čiji je rezultat prenos prava vlasništva ili prava potraživanja u vezi sa investicionim zlatom i usluge posrednika koji djeluju u ime i za račun drugog lica ako posreduju u isporuci zlata za svog nalogodavca. Oporezivanje telekomunikacionih usluga, usluga radijskog i televizijskog emitovanja i elektronski obavljenih usluga licima koja nijesu poreski obveznici: a) <i>Posebni postupak oporezivanja za telekomunikacione usluge, usluge radijskog i televizijskog emitovanja i elektronski obavljene usluge koje obavljaju poreski obveznici sa sjedištem u Evropskoj uniji, ali bez sjedišta u državi članici potrošnje</i> - posebni postupak primjenjuje se na sve takve usluge koje poreski obveznik koji nema sjedište na području Evropske unije obavi na području Evropske unije licima koja nijesu poreski obveznici, a koja imaju sjedište, prebivalište ili uobičajeno boravište u bilo kojoj državi članici.

⁴⁵ Uprava za indirektno oporezivanje može propisima produžiti primjenu posebne sheme, tako da pravdanje i plaćanje PDV u ime isporučioaca dobara, odnosno davaoca usluga postane obaveza registrovanog PDV obveznika koji prima građevinske radove.

⁴⁶ 1 euro = 7, 52 kuna <http://www.oanda.com/currency/converter/> (20. 5. 2015)

Zemlja	Posebni postupci oporezivanja
Hrvatska	Postupak oporezivanja prema naplaćenim potraživanjima - poreski obveznik sa sjedištem, stalnom poslovnom jedinicom, prebivalištem ili uobičajenim boravištem u zemlji čija vrijednost prometa dobara i usluga u prethodnoj kalendarskoj godini nije bila veća od 398.177 eura ⁴⁷ bez PDV-a, može obračunavati i plaćati PDV na osnovu naplaćenih potraživanja za obavljene isporuke.
Makedonija	Turistička agencija – poreski obveznik koji pruža turističke usluge putnicima, i u odnosu na njih istupa u svoje ime, koristeći tom prilikom dobra i usluge trećih lica koje putnici neposredno koriste. Usluge agencije smatraju se jedinstvenim uslugama. Poreska osnovica predstavlja razliku između ukupnog iznosa koji plaća putnik za turističko putovanje i troškova organizatora putovanja za turističke usluge. PDV nije sastavni dio poreske osnovice. Investiciono zlato – plaćanja PDV oslobođen je promet i uvoz investicionog zlata, uključujući investiciono zlato koje ima sertifikat za grupno ili pojedinačno čuvanje zlata, i zlato kojim se trguje preko računa za trgovinu zlatom, kao i zajmove u zlatu i zamjene sa zlatom, uključujući pravo vlasništva ili potraživanja u vezi sa investicionim zlatom, kao i transakcije u vezi sa investicionim zlatom, uključujući terminske ugovore i fjučerse čiji je rezultat prenos prava vlasništva ili prava potraživanja u vezi sa investicionim zlatom. Od plaćanja PDV oslobođen je promet usluga posrednika koji djeluju u ime i za račun trećih lica ako posreduju u isporuci zlata za svog nalogodavca.
Slovenija	Mali poreski obveznici – izuzeti su od plaćanja PDV-a pod uslovom da u posljednjih 12 mjeseci njihov promet ne prelazi ili nije vjerovatno da će preći 50.000 eura. Poljoprivrednici – izuzeće od plaćanja PDV-a primjenjuje se na promet dobara i usluga u okviru osnovne poljoprivredne i šumarske djelatnosti, što je definisano zakonodavstvom o porezu na dohodak, ako se prihod za svaku aktivnost ne utvrđuje na osnovu stvarnih prihoda i rashoda i ako katastarski prihod svih članova seoskih domaćinstava u posljednjoj kalendarskoj godini ne prelazi 7.500 evra. Poreski obveznikom osnovne poljoprivredne i šumarske djelatnosti smatra se da jedan od članova poljoprivrednog domaćinstva, koga, kao svog predstavnika, odrede članovi domaćinstva koje je obveznik poreza na dohodak. U tom smislu, poljoprivrednici imaju pravo na paušalnu naknadu za PDV za isporuku poljoprivrednih i šumarskih dobara i usluga u okviru obavljanja djelatnosti. Pravo na paušalnu naknadu samo oni poljoprivrednici koji vrše promet dobara i usluga poreskim obveznicima koji plaćaju PDV. Poreski obveznici - kupci dobara i usluga u obavezi su da u cijenu prometa uračunaju iznos paušalne naknade u visini od 8% od otkupne vrijednosti. Ovi poreski obveznici imaju pravo da odbiju paušalnu naknadu kao PDV. Putničke agencije - Poreska osnovica, u vezi sa jedinstvenom uslugom koju pruža agencija, predstavlja razliku između ukupnog iznosa, bez PDV-a, koji plaća kupac i stvarnih troškova koje turistička agencija plaća za isporuku dobara i usluga koje vrše drugi poreski obveznici, čiji je korisnik neposredno kupac. Upotrijebljena dobra, umjetnička djela, kolekcionarski predmeti i antikviteti – za promet upotrijebljenih dobara, umjetničkih djela, kolekcionarskih predmeta ili antikviteta koje vrši preprodavac primjenjuje se posebni postupak oporezivanja razlike u cijeni koju ostvaruje preprodavac. Poreska osnovica za isporuke ovih dobara je marža koja je jednaka razlici između prodajne i nabavne cijene isporučenih dobara, umanjena za iznos PDV-a koji je sadržan u toj marži. Prodaja dobara na javnoj licitaciji - posebni postupak oporezivanja marže može se primijeniti i u slučaju kada maržu ostvari organizator prodaje putem javne licitacije za isporuke upotrijebljenih dobara, umjetničkih djela, kolekcionarskih predmeta ili antikviteta u svoje ime i za račun drugih lica, na osnovu ugovora prema kojem se plaća provizija za prodaju tih dobara putem javne licitacije. Poreska osnovica za isporuku dobara prema posebnom postupku prodaje putem javne licitacije je ukupni iznos računa ispostavljenog kupcu od strane organizatora prodaje putem javne licitacije, umanjen za neto iznos koji je organizator prodaje putem javne licitacije platio ili treba da plati svom punomoćniku i iznos PDV-a koji organizator prodaje putem javne licitacije treba da plati za svoju isporuku. Investiciono zlato - plaćanja PDV je oslobođen promet, nabavka unutar Evropske unije i uvoz investicionog zlata, uključujući investiciono zlato u obliku potvrda o pojedinačnoj ili grupnom čuvanju zlata, ili zlato kojim se trguje preko računa za trgovanje zlatom, uključujući zajmove u zlatu i zamjene sa zlatom (swap poslove) koji uključuju pravo vlasništva ili potraživanja u vezi sa investicionim zlatom, kao i transakcije u vezi sa investicionim zlatom koje uključuju fjučerse i terminske ugovore čiji je rezultat prenos prava vlasništva ili prava potraživanja u vezi sa investicionim zlatom i usluge posrednika koji djeluju u ime i za račun drugog lica ako posreduju u isporuci zlata za svog punomoćnika.

⁴⁷ 1 euro = 7, 52 kuna <http://www.oanda.com/currency/converter/> (20. 5. 2015)

Zemlja	Posebni postupci oporezivanja
	Oporezivanje telekomunikacionih usluga, usluga radijskog i televizijskog emitovanja i elektronski obavljenih usluga osobama koje nijesu poreski obveznici Postpak oporezivanja na osnovu ostvarenih potraživanja - poreski obveznik čiji promet nije prelazio 400.000 eura, bez PDV-a, u posljednjih 12 mjeseci, a postoji mala vjerovatnoća da će preći taj iznos u narednih 12 mjeseci, može obračunati i plaćati PDV na osnovu potraživanja dobijenih za promet dobara i usluga, na način koji propisuje ministar nadležan za poslove finansija.
Srbija	Mali poreski obveznici - lica koja vrše promet dobara i usluga na teritoriji države i/ili u inostranstvu, a čiji ukupan promet dobara i usluga u prethodnih 12 mjeseci nije veći od 66.083 eura, odnosno koje pri otpočinjanju obavljanja djelatnosti procjenjuje da u narednih 12 meseci neće ostvariti ukupan promet veći od 66.083 eura. Mali obveznik ne obračunava PDV za izvršen promet dobara i usluga, nema pravo iskazivanja PDV u računima, nema pravo na odbitak prethodnog poreza i nije dužan da vodi evidenciju predviđenu zakonom. Poljoprivrednici - fizička lica koja su vlasnici, zakupci i drugi korisnici poljoprivrednog i šumskog zemljišta i fizička lica koja su kao nosioci, odnosno članovi poljoprivrednog gazdinstva upisana u registar poljoprivrednih gazdinstava imaju pravo na nadoknadu po osnovu PDV. PDV nadoknada priznaje se poljoprivrednicima koji izvrše promet poljoprivrednih i šumskih proizvoda, odnosno poljoprivrednih usluga obveznicima. Ako poljoprivrednici izvrše promet dobara i usluga, obveznik je dužan da obračuna PDV nadoknadu u iznosu od 8% na vrijednost primljenih dobara i usluga, o čemu izdaje dokument za obračun, kao i da obračunatu PDV nadoknadu isplati poljoprivrednicima u novcu (uplatom na tekući račun ili račun štednje). Poljoprivrednik čiji ukupan promet dobara i usluga u prethodnih 12 mjeseci nije veći od 66.083 eura ne obračunava PDV za izvršen promet dobara i usluga, nema pravo iskazivanja PDV u računima, nema pravo na odbitak prethodnog poreza i nije dužan da vodi evidenciju predviđenu zakonom. Turistička agencija - obveznik koji putnicima pruža turističke usluge i u odnosu na njih istupa u svoje ime, a za organizaciju putovanja prima dobra i usluge drugih obveznika koje putnici neposredno koriste. Ove usluge smatraju se jedinstvenim uslugama. Osnovica jedinstvene turističke usluge koju pruža turistička agencija je iznos koji predstavlja razliku između ukupne naknade koju plaća putnik i stvarnih troškova koje turistička agencija plaća za prethodne turističke usluge, uz odbitak PDV koji je sadržan u toj razlici. Polovna dobra, umjetnička djela, kolekcionarski predmeti i antikviteti - Obveznici koji se bave prometom polovnih dobara, uključujući polovna motorna vozila, umjetničkih djela, kolekcionarskih dobara i antikviteta, utvrđuju osnovicu kao razliku između prodajne i nabavne cijene dobra, uz odbitak PDV koji je sadržan u toj razlici. Poreska obaveza po naplaćenom potraživanju - obveznik PDV čiji ukupan promet dobara i usluga u prethodnih 12 mjeseci nije veći od 413.021 eura i koji je u tom periodu neprekidno bio evidentiran za obavezu plaćanja PDV može da podnese zahtjev nadležnom poreskom organu za odobravanje plaćanja poreske obaveze po naplaćenom potraživanju za izvršeni promet dobara i usluga pod uslovima da: je u prethodnih 12 mjeseci podnosio poreske prijave za PDV u propisanom roku, kao i da u prethodnih 12 mjeseci nijesu prestali uslovi za obračunavanje PDV po sistemu naplate, odnosno da obveznik PDV nije prestao da koristi sistem naplate na sopstveni zahtjev.

8. PORESKI PREKRŠAJI I KAZNE

Tabela 8.1: Vrsta prekršaja i visina novčane kazne

Zemlja	Vrsta prekršaja	Prekršilac	Visina novčane kazne (€)
Crna Gora	Neizdavanje računa kupcu proizvoda*, odnosno naručiocu usluga; neisticanje vidnog obavještenja o obavezi izdavanja i uzimanja računa na svakom prodajnom mjestu; neiskazivanje gotovinskog prometa preko poreske registar kase; nepodnošenje ili nepodnošenje u propisanom roku obračuna PDV; nepravovremeno podnošenje prijave za oporezivanje po posebnom postupku; izostanak podnošenja obavještenja poreskom organu o početku, izmjeni ili prestanku obavljanja djelatnosti za koju ju obavezan da obračunava i plaća PDV; nepodnošenje poreskom organu prijave za registraciju najkasnije do 20.dana kalendarskog mjeseca koji slijedi mjesec u kojem je izvršilo, odnosno postoji vjerovatnoća da će izvršiti promet proizvoda, odnosno usluga u visini koja prelazi iznos 18.000 eura.	Pravno lice	3.000 - 10.000
		Odgovorno lice u pravnom licu	800 – 2.000
		Preduzetnik	1.000 – 4.000
	Neobračunavanje PDV u trenutku nastanka obaveze; neobračunavanje PDV od osnovice; neizdavanje računa i nezadržavanje kopije računa za izvršeni promet proizvoda, odnosno usluga; neiskazivanje propisanih podataka na računu prilikom isporuke proizvoda, odnosno vršenja usluge drugom poreskom obvezniku; neobračunavanje ili nepravilno obračunavanje PDV na osnovu iznosa koji obračunava na oporezivi promet iz izdatih računa za isporučene proizvode, odnosno izvršene usluge u poreskom periodu*; neuplaćivanje PDV 15. dana u mjesecu po isteku poreskog perioda; nepravilno obračunavanje iznosa ulaznog PDV*; obračunavanje i iskazivanje na računima PDV, kao i odbijanje ulaznog PDV u suprotnosti sa zakonom; neizvršavanje ispravke ulaznog PDV za nepokretnost kod nabavke imovine; neobračunavanje PDV u skladu sa zakonom od strane preprodavac korišćenih (polovnih) proizvoda, umjetničkih predmeta zbirke i starina; neobračunavanje PDV od strane licitatora u skladu sa zakonom; iskazivanje PDV u računu u slučaju preprodaje korišćenih (polovnih) proizvoda, umjetničkih predmeta zbirke i starina*; nenavođenje u računu cijene ostvarene (dostignutu) na licitaciji, poreza i drugih dažbina i posredni troškova nabavke; nenavođenje na dokumentu odvojeno cijene dostignute na licitaciji, umanjene za iznos provizije; neiskazivanje podataka za propisano razdoblje u knjigovodstvu; nevođenje knjiga primljenih i izdatih računa; nevođenje posebne evidenciju o ulaznom PDV prilikom uvoza proizvoda; nečuvanje poslovnih knjiga i druge dokumentaciju u propisanom roku; neobračunavanje, nepravilno obračunavanje ili neuplaćivanje PDV prije prestanka registracije.	Pravno lice	6.000 – 20.000
		Odgovorno lice u pravnom licu	1.500 – 2.000
		Preduzetnik	2.000 – 6.000
BiH	Napomena: Za prekršaje obilježene zvjezdicom (*) pored novčane kazne, pravnom licu, odnosno preduzetniku, može se izreći zaštitna mjera zabrane vršenja djelatnosti u trajanju od 30 dana do jedne godine.		
	Obračunavanje i naplata PDV na prenos imovine koja čini firmu ili dio firme;	Poreski obveznik i ovlašćeno lice u pravnom licu	50% od obračunatog iznosa;
	Neobračunavanje i neplaćanje PDV na osnovicu; Neobračunavanje i neplaćanje ili pogrešno obračunavanje i plaćanje PDV.	Poreski obveznik i ovlašćeno lice u pravnom licu	50% od neplaćenog ili neobračunatog, odnosno pogrešno obračunatog iznosa, a minimalno 50 eura;
	Nepodnošenje ili nepodnošenje u propisanom roku prijave za PDV; neispostavljanje fakture ili nečuvanje primjerka fakture;	Poreski obveznik i ovlašćeno lice u pravnom licu	150
	Pogrešno obračunavanje iznosa ulaznog poreza;	Poreski obveznik i ovlašćeno lice u pravnom licu	50% od nezakonski stečene dobiti

BiH	Vrsta prekršaja	Prekršilac	Visina novčane kazne (€)
	Obračunavanje PDV, iskazivanje na fakturama i odbijanje ulaznog poreza kod posebnog oporezivanja za male preduzetnike;	Poreski obveznik i ovlašteno lice u pravnom licu	100% od obračunatog iznosa, a minimalno 50 eura
	Obračunavanje veće paušalne naknade od one koja je dozvoljena;	Poreski obveznik i ovlašteno lice u pravnom licu	100% od premašene naknade
	Neobračunavanje i neplaćanje PDV u vezi sa usugama turističkih agencija i turoperatora; neobračunavanje i neplaćanje PDV u svojstvu preprodavca korišćene robe, umjetničkih djela, kolekcionarskih predmeta i antikviteta; neobračunavanje i neplaćanje PDV u svojstvu aukcionara;	Poreski obveznik i ovlašteno lice u pravnom licu	50% od neobračunatog ili neplaćenog iznosa, a minimalno 50 eura
	Neiskazivanje PDV na fakturi ili drugih podataka iz kojih se iznos PDV može odbiti i neprikazivanje PDV na fakturi ili u izvodima sa cijenama jasno nenavodenje da PDV nije uključen;	Poreski obveznik i ovlašteno lice u pravnom licu	100% iskazanog PDV ili iznosa PDV koji se može oduzeti, a u iznosu od 150 eura u ostalim slučajevima
	Nevođenje i nečuvanje knjiga;	Poreski obveznik i ovlašteno lice u pravnom licu	150 – 5.000
	Neobavješćavanje Uprave za indirektno oporezivanje o početku, izmjeni ili prestanku obavljanja djelatnosti;	Poreski obveznik i ovlašteno lice u pravnom licu	100% od obaveze o kojoj se nije obavijestilo zbog propusta poreskog obveznika, a minimalno 500 eura
	Napomena: Propisane kazne povećavaju se za 50% svaki put kada je počinitelj povratnik (ranije kažnjavao), u slučajevima kada je poreski obveznik sprečavao Upravu za indirektno oporezivanje u otkrivanju prekršaja, kao i u slučajevima kada je poreski obveznik počinio prekršaj primjenom sredstava prevare ili kroz uplitanje trećeg lica koje nije zaposleni poreskog obveznika i ne zavisi od njega na bilo koji drugi način.		

Zemlja	Vrsta prekršaja	Prekršilac	Visina novčane kazne (€)
Hrvatska	Neobračunavanje PDV na nova prevozna sredstva (lice koje stiče nova prevozna sredstva); neobračunavanje PDV u slučaju prenosa poreske obaveze; neprijavljivanje ili neprijavljivanje u propisanom roku promjene ili prestanak obavljanja djelatnosti kao poreskog obveznika; nepodnošenje zahtjeva za izdavanje PDV identifikacionog broja; neiskazivanje u računu svih propisanih podataka; neiskazivanje u računu u kunama svote PDV koji treba platiti; neizvještavanje nadležne filijale Poreske uprave da će se izdati i primljeni računi čuvati van područja Hrvatske; započinjanje primjene postupaka oporezivanja marže u posebnim slučajevima, pri tom ne obavještavajući u propisanom roku nadležnu filijalu Poreske uprave, nepopisivanje zaliha dobara za koje se mijenja stopa PDV.	Poreski obveznik	131,81 – 26.369 ⁴⁸
		Odgovorno lice u pravnom licu	66 – 5.273
	Neobračunavanje PDV na propisani način, netočno utvrđivanje poreske osnovice, neobračunavanje PDV po propisanoj stopi, korišćenje oslobođenja od plaćanja PDV suprotno zakonskim odredbama, odbijanje pretporeza koji se ne može odbiti, neplaćanje ili neplaćanje u propisanom roku obračunatog prijavljenog iznosa PDV na propisani račun na koji se vrši uplata, neizdavanje računa ili neizdavanje u propisanom roku, ako račun izda primalac koji ne ispunjava uslove za izdavanje računa, nečuvanje računa i ostale dokumentaciju u propisanom roku, neobezbjedjivanje u knjigovodstvu svih podataka u vezi sa obračunom i plaćanjem PDV-a, nepodnošenje ili nepodnošenje u propisanom roku prijave PDV, nepodnošenje ili nepodnošenje u propisanom roku konačnog obračuna PDV, neiskazivanje svih propisanih podataka u prijavi PDV i konačnom obračunu PDV, nepodnošenje ili nepodnošenje u propisanom roku prijave za sticanje dobara i primljenih usluga iz drugih država članica Evropske unije ili neiskazivanje svih propisanih podataka, nepodnošenje ili nepodnošenje u propisanom roku prijave za isporuke ili sticanje novih prijevoznih sredstava, nepodnošenje ili nepodnošenje u propisanom roku zbirne prijave i neupisivanje u nju svih propisanih podataka, ako posrednik obračuna PDV po posebnom postupku oporezivanja, ako preprodavac istovremeno primjenjuje redovni postupak oporezivanja PDV i posebni postupak oporezivanja marže, a ne vodi ili netačno vodi posebne evidencije za svaki od ovih postupaka, iskazivanje iznosa PDV na računu za isporučena dobra koja podliježu posebnom postupku oporezivanja marže, ako organizator prodaje putem javne licitacije u evidencijama ne iskaže propisane podatke, ako organizator prodaje putem javne licitacije u računu ne iskaže propisane podatke ili izdvojeno iskaže iznos PDV, neizdavanje računa i/ili nevođenje evidencije o transakcijama s investicionim zlatom, nečuvanje potrebnih podataka u propisanom roku, nepodnošenje prijave za i nepodnošenje prijave u propisanom roku za elektronski obavljene usluge, neplaćanje obračunatog i prijavljenog PDV za elektronski obavljene usluge, nevođenje evidencija o transakcijama u okviru posebnog postupka oporezivanja za elektronski obavljene usluge, nestavljanje na raspolaganje tih evidencija na zahtjev Poreske uprave i poreskog tijela države članice potrošnje, nečuvanje tih evidencija u propisanom roku, te ako poreski zastupnik ne ispunjava poreske obaveze.	Poreski obveznik	263,70 – 65.924
		Odgovorno lice u pravnom licu	131,85 – 6.592
Napomena: Za navedene prekršaje učinjene u povratu u roku od dvije godine nadležno tijelo koje sprovodi prekršajni postupak može izreći poreskom obvezniku uz novčanu kaznu i zaštitnu mjeru zabrane obavljanja djelatnosti, i to poreskom obvezniku koji je fizičko lice u trajanju od jednog mjeseca do jedne godine, a pravnom licu u trajanju od tri mjeseca do jedne godine.			

⁴⁸ Za konvertovanje hrvatske nacionalne valute u euro korišćen je konverter valute <http://www.oanda.com/currency/converter/> 1 euro = 7,58 kuna, 3. 5. 2015.

Zemlja	Vrsta prekršaja	Prekršilac	Visina novčane kazne (€)
Srbija	Neutvrđivanje iznosa ostvarenog i iznosa ispravljenog odbitka prethodnog poreza; nedostavljanje popisne liste u propisanom roku; neplaćanje utvrđenog iznosa ostvarenog i iznosa ispravljenog odbitka prethodnog poreza u propisanom roku.	Poreski obveznik – pravno lice	827 – 8.269 ⁴⁹
		Odgovorno lice u pravnom licu	83 - 413
		Poreski obveznik – preduzetnik	103 – 4.134
		Poreski obveznik – fizičko lice	41 - 413
	Napomena: Navedene novčane kazne predviđene su Zakonom o porezu na dodatu vrijednost. Osim toga, Zakon o poreskom postupku i poreskoj administraciji ⁵⁰ predviđa novčane kazne za opšte poreske prekršaje pravnih lica i preduzetnika i posebne poreske prekršaje, uključujući kazne za nepodnošenje i neblagovremeno podnošenje poreske prijave, neobračunavanje, neplaćanje i neblagovremeno plaćanje poreza, davanje netačnih podataka poreskoj upravi, nedostavljanje dokumentacije uz poresku prijavu, evidencionih prijava i zahteva, obaveštenja, dokumenata i drugih podataka i sl. (čl. Zakona o poreskom postupku i poreskoj administraciji od 176b do 182a)		

⁴⁹ Za konvertovanje srpske nacionalne valute u euro korišćen je konverter valute <http://www.oanda.com/currency/converter/>, 1 euro = 120,149 RSD, 5. 5. 2015. godine

⁵⁰ Zakon o poreskom postupku i poreskoj administraciji, ("Sl. glasnik RS", br. 80/2002, 84/2002 - ispr., 23/2003 - ispr., 70/2003, 55/2004, 61/2005, 85/2005 - dr. zakon, 62/2006 - dr. zakon, 63/2006 - ispr. dr. zakona, 61/2007, 20/2009, 72/2009 - dr. zakon, 53/2010, 101/2011, 2/2012 - ispr., 93/2012, 47/2013, 108/2013, 68/2014 i 105/2014) http://www.paragraf.rs/propisi/zakon_o_poreskom_postupku_i_poreskoj_administraciji.html (pristupljeno 6. 5. 2015)

IZVORI INFORMACIJA

Concil Directive 2006/112/EEC of 28 November 2006 on the common system of value added tax
<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CONSLEG:2006L0112:20110101:EN:PDF>

Konverter valute Oanda <http://www.oanda.com/currency/converter/>

Obrazloženje Predloga Zakona o porezu na dodanu vrijednost, januar 2013. godine
[http://www.mfin.hr/adminmax/docs/Prijedlog%20Zakona%200%20PDV-u 24.01.2013. OBJAVA.pdf](http://www.mfin.hr/adminmax/docs/Prijedlog%20Zakona%200%20PDV-u%2024.01.2013.OBJAVA.pdf)

Poreska kancelarija Tatić „Utvrdjeni su predlozi izmena i dopuna nekoliko poreskih zakona“, Beograd Poreska kancelarija Tatić, Beograd, Poreske vesti: „Utvrdjeni su predlozi izmena i dopuna nekoliko poreskih zakona“, 29. 11. 2013, <http://www.pktatic.rs/index.php>

Radičić Marko, Raičević Božidar, *Javne finansije: teorija i praksa*, Data status, Beograd, 2008;

Zakon o porezu na dodatu vrijednost ("Sl. list RCG", br. 65/01 od 31.12.2001, 12/02 od 15.03.2002, 38/02 od 26.07.2002, 72/02 od 31.12.2002, 21/03 od 31.03.2003, 76/05 od 16.12.2005, 04/06 od 27.01.2006 i "Sl. list Crne Gore", br. 16/07 od 27.12.2007, 73/10 od 10.12.2010, 40/11 od 08.08.2011, 29/13 od 22.06.2013, 09/15 od 05.03.2015)

Zakon o porezu na dodatu vrijednost „Službeni glasnik BiH“ br.9/05, 35/05 i 100/08
<http://www.radius.ba/upload/file/Zakon%20o%20porezu%20na%20dodatu%20vrijednost.pdf>

Zakon o porezu na dodatu vrednost „Sl. glasnik RS“, br. 84/2004, 86/2004 - ispr., 61/2005, 61/2007, 93/2012, 108/2013, 6/2014 - usklađeni din. izn., 68/2014 - dr. zakon, 142/2014 i 5/2015 - usklađeni din. izn. http://www.paragraf.rs/propisi/zakon_o_porezu_na_dodatu_vrednost.html

Zakon o poreskom postupku i poreskoj administraciji, ("Sl. Glasnik RS", br. 80/2002, 84/2002 - ispr., 23/2003 - ispr., 70/2003, 55/2004, 61/2005, 85/2005 - dr. zakon, 62/2006 - dr. zakon, 63/2006 - ispr. dr. zakona, 61/2007, 20/2009, 72/2009 - dr. zakon, 53/2010, 101/2011, 2/2012 - ispr., 93/2012, 47/2013, 108/2013, 68/2014 i 105/2014) http://www.paragraf.rs/propisi/zakon_o_poreskom_postupku_i_poreskoj_administraciji.html